

GLASOVA Panorama

KRANJ, 1 MAJA 1962 - LETO II - STEVILKA 11

Sončni dnevi so privabili na blejsko obrežje prve kopalce, ki pa niso ostali samo na obrežju. Kopali so se, kar seveda ni nič čudnega, ker so se v Ukrajini kopali ljudje že med ledenimi ploskvami

Vročanja z ljudmi

Človek je od vremena v neprestani odvisnosti. Na vreme za sedaj še težko vplivamo, pomagamo pa si z napovedovanjem vremena. Vremena ne napovedujemo iz črne kave. S proučevanjem vremena se že skoraj 38 let ukvarja Janko Sichert, učitelj s Koprice, ki ta svoj »konjiček« drži krepko na vajetih.

● Kaj po vašem mnenju odločilno vpliva na vreme in zakaj ga lahko vnaprej določite?

Vreme lahko določimo, če opazujemo krajevne znake, ki jih moramo poznati. Najboljši pripomoček za to so oblaki in veter. Pred leti sem potoval z večjo skupino v Pariz. Ze med potjo sem iz vlaka opazoval vremenske znake in napovedal dež za Pariz. Ko smo po večurni vožnji prispeli v Pariz, je v francoski prestolnici res deževalo.

Vreme iz „prve roke“

● Ljudje se pritožujejo nad muhastim vremenom v zadnjih letih. Kaj sodite o vzrokih?

Nekateri očitajo, da imajo atomski poskusi vpliv na vreme. To ni točno. Precejšnji vpliv pa imajo na vreme sončne pege. Pri nas zapažamo zadnja leta mile zime. Triglavski ledenik se topi in vsi ledeniki v Alpah nazadujejo. To je dokaz, da je vreme postalo milejše.

● Kakšno poletje napovedujete?

Dolgoročne napovedi so zelo tvegane. Mislim pa, da bo letošnje poletje veliko neviht in precejšnja vročina.

● Kako vreme vpliva tudi na človekovo počutje?

Ta vpliv je znanstveno dokazan. Predvsem je točno, da ob slabem vremenu naraščajo porodi in umrljivost. Zelo negativno deluje na živce toplel veter, ki pada z gora in se pri padcu hitro segreva. Vreme znatno vpliva tudi na človekovo storilnost.

Zdravko Tomaželj

Začel se je prvi festival slovenske popevke na Bledu

Festival v prazni dvorani

Vaja za prihoda je festivale - Glasbene priredbe iz obrtni-ke delav-
ne - Zaspani godbeniki - Pevci slabo veslali, vendar ni nihče pa-
del iz čolna

MARJANA DRŽAJ JE NA BEOGRAJSKEM FESTIVALU STOPILA V OSPREDJE. NA BLEJSKEM FESTIVALU JE NJEN TECAJ PRECEJ VISOKO

Prvi večer I. festivala slovenske popevke na Bledu kljub temu, da je bil v dvorani, ki se imenuje festivalna, ni bil preveč festivalski. Se najbolj je bil podoben generalki. Vsepovsod je nekaj škripalo. Pri organizatorjih (pozabili so na vrsto svojih obljub, razen tega pa je bil obisk prireditve nemogoče majhen, v Kranju pa že nekaj dni ni bilo več kart), pri izvajalcih (očitno je, da so premalo vadili in posebno godbeniki niso vedno vedeli, kdaj lahko pevca »utopijo« s svojim forte), poslušalci so prihajali v dvorano, kadar se je komu zljubilo (nikoli prezgodaj ali ob pravem času). Sicer pa smo slišali nekaj kar prijetnih novih popevk. To je pa tudi nekaj.

MARJANA VODI PRVO PETORICO

Ampak ne Držajeva, temveč popevka v ritmu ča-ča-ča dr. Vladimira Stiasnyja, ki so ji poslušalci v dvorani prisodili največ glasov. Tekmeča sta mu brata Avsenika s pesmijo »Zvezde padajo v noč«. Nekoliko manj uspešne, vendar še med prvo polovico izvajanih so popevke »Večerni mrak je pal«, »Kaj mi mar« in »Kramljanje v mraku«.

Zelo zanimiva je bila popevka »Tam za goro«. Ob

njej smo bili priča vrsti nasprotij. Jelka Cvetežar je pokazala, kako naj se poje slovenska pesem (po mnenju mnogih je bilo njeno petje med vsemi izvajanci najuspešnejše), Lidija Kodrič pa, kako se sploh ne sme peti. Opazili smo tudi razliko med pevnim tekstom (pela ga je

Jelka) in popravljenim, a literarnim, ki ni bil učinkovit. Ta pesem je imela izredno dober aranžma Nikice Kalodjera.

Za festivalski ocvirk je poskrbel avtor Franjo Hrg, katerega »Najine sanje« so vse ljudi s poslušom pri pri-
či spomnile na »Spomin«.

Avtor »Spamina« dr. Stiasny sam je »Najine sanje« označil kot pobalinski plagiat. Se bolj jezen kot na Franja Hrga je seveda na žirijo, ki je pustila omenjeno pesem na festival.

Aranžmaji so - z redkimi izjemami - iz serijske proizvodnje. Zanimivo je, da so uspeli slovenske zveneče melodije, ki so jih zložili amateriji (razen Avsenikov). Pro-
(Nadaljevanje na 5. strani)

Napol prazna dvorana je menda vplivala, da je bil prvi večer utrudljivo dolgočasen

BRAZILSKI SLAMNIK

Pred dnevi je državniški obisk našega državnega sekretarja za zunanje zadeve utrdil pristne in dobre medsebojne odnose dveh oddaljenih držav: Brazilije in Jugoslavije. Razdalje so najbrž krive, da smo z znanjem o tej južnoameriški državi precej v zadregi. Politično zblizanje bo najbrž pripomoglo, da bomo to »čudežno deželo« v prihodnosti bolj natančno opazovali. Sestavek odkriva samo neke bistvene značilnosti »brazilskega slamnika«.

Brazilija je po mednarodnih primerjavah industrijsko nerazvita

LJUDJE TEGA STOLETJA

Britanski časnik »Daily Mail« je pred kratkim zapisal, da je Adenauer izgubil oblast nad samim seboj. Po svojem dopustu v Italiji je odletel naravnost v Berlin in na zahodnoberlinskem letališču Tempelhof začel svojo »križarsko vojno« proti ameriški politiki popuščanja v Berlinu. »Starec x Rene« se je v Berlinu »obnašal« najmanj tako kot razkašen lev v naslovni sliki znane ameriške filmske hiše. Adenauer se je v Berlinu spoprijel z ameriški berlinskimi predlogi. Ob teh spletkah so celo hlad-

Janio Quadros, bivši brazilski predsednik, ki je odstopil

dežela. Številni pokazatelji povedo, da gre za zaostalo deželo. Brazilci se tega prav gotovo zavedajo in napovedujejo, da bodo najkasneje za deset let uvrščeni med razvitejše države. Nekdanji predsednik Quadros je samo ponovil, kar ljudje na splošno mislijo, da bo za pet let Brazilija zasedla svoje mesto med velesilami.

Brazilija je peta dežela po prostornini. Celotna površina, ki je v notranjosti še neraziskana, je uporabna za kmetijstvo. To je po gospodarskih bogastvih najbogatejša dežela na svetu. Kljub temu pa polovica prebivalstva trpi za lakoto: dobra polovica ne pozna čevljev in prav toliko ljudi je nepismenih. Povprečna starost Brazilcev je 47 let.

Glavno mesto Brazilije pomeni vrhunske stvaritve sodobne arhitekture, toda samo uro vožnje z letalom od vladine palače pridemo v področje zelenih pragozdov, kjer indijanska plemena živijo v praskupnosti. Nebotičniki v Sao Paulu in Rio de Janeiru tekmujejo z newyorškimi, sto metrov stran pa najdemo kolibe iz šibja. Medtem ko v teh brazilskih mestih poslovni ljudje obožujejo čez noč, nabirajo primitivna plemena v notranjosti še vodno plodove, da bi se preživela.

Sao Paulo, središče brazilskega poslovnega sveta

Vseh teh neverjetnih naspotij ni mogoče točno naštet: ogromno prirodno bogastvo na eni strani in neverjetna revščina na drugi strani.

Se pred petimi leti je Brazilija uvažala sleherni avtomobil, hladilnike, radijske sprejemnike, televizorje in šivalne stroje. Sedaj domača industrija izdelala letno že 200.000 avtomobilov, 300.000 hladilnikov, pol milijona radijskih sprejemnikov, 200.000 televizorjev in 300.000 šivalnih strojev.

JEKLO IZPODRIVA KAVO

Brazilska »rdeča zemlja«, na kateri raste kava, je bogata tudi po železni rudi. To so najprej opazili pittsburski kralji jekla, ki so začeli izrabljati brazilsko rudna bogastva. Brazilija je v tem grabežljivem izkoriščanju našla salomonsko rešitev: dali so svojo rudo tujim jeklarnam pod pogojem, da jo predelujejo na

brazileških tleh. To je doseženo z izgradnjo jeklarno »Volta Redonda«, kjer ameriški kapital sodeluje s 40 odstotki.

Z velikimi zalogami rudnih bogastev in zaradi relativne razvitosti domače industrije je Brazilija v stanju, da postavlja pogoje razvitejšim sosednim. Privablja sicer tuje investicije z željo za sodelovanjem, postavlja pa tudi svoje pogoje.

Ce brazilskim tovarnarjem niso bili všeč nekateri Quadrosovi ukrepi, kljub temu niso podpirali proizvajalcev kave, da bi Brazilijo spremenili v »kavino republiko«. »Kavarnarji« so sicer strmo glavnili Quadrosa, niso pa uspeli, da bi onemogočili Goularta.

DEŽELA BREZ KMETOV IN KMETIJE BREZ ZEMLJE

Kot povsod v Latinski Ameriki se je tudi v Braziliji zadrževala večleposost. Veleposostniki, cerkev in vojska so v neprestanem sporu z naprednejšimi sloji brazilske družbe. Od časa do časa pride do odkritih obračunavanj, kar se je nedavno zgodilo v ustavni krizi po odstopu Quadrosa. Agrarna reforma je na dnevnem redu že vrsto let, nieno uresničenje pa zavlačujejo. Neobdelane zemlje je še precej in to je glavni vzor zoper agrarno reformo. Vladni strokovnjaki so promovirali še nešteto zakonskih predlogov. Vsi ti načrti bi radi nahranili volkove in obvarovali gove čele.

»Kmečka zveza«, ki jo sestavljajo kmetje brez zemlje na severovzhodu, je že večkrat nagnala strah v kosti (Nadaljevanje na 5. strani)

nočni Američani izgubili živce in Adenauerju povedali, če nima svojih predlogov, potem je bolje, da molči.

»Veliki Konrad« je postal res že prestar za politiko. Neki nemški tednik je pred dnevi zapisal: »Gotovo je 86-letna starost Adenauerja umrtila. Leta ne tečejo brez sledu. Sposobnost, da se vključijo v delo, nazaduje. Počitek po potovanju in boleznih je vedno daljši. Adenauer se ne more več koncentrirati na stvari in jih »spušča iz vidika«. Največja nevarnost pa je, da se gre mimo novih problemov molče. Malo takih je, ki bi bile je pravilne v naši politiki.«

Križem no svetu

ATENE

Po pisanju atenskega tiska nameravajo otok Kreta spremeniti v oporišče za ameriške rakete srednjega domača. Tega oporišča pa ne bi izkoriščala grška vojska, temveč v glavnem ameriške in zahodnonemške čete. Ostale članice Atlantiske zveze so izrazile željo, da na tem »vežbališču smrti« dobi svojo prostor, kjer bi izvežbale svoje posadke. To oporišče bo, ko bo dograjeno sprejeli na vežbanje štiri divizije, ki so oborožene z raketami.

NEW YORK

Združeni narodi so naprosili mednarodno razsodišče v Haagu, da razsodi, kakšne ukrepe bi napravili proti državam članicam, ki ne plačujejo svoje članarine OZN.

Ta finančni problem, ni lahek, ker od skupno 194 držav, kolikor jih je članstvo v svetovni organizaciji, svojih denarnih obveznosti ne izpolnjuje 37 držav. Skupna vsota vse hneplačanih dolgov znaša 85 milijonov dolarjev. Po ustanovni listini država, ki dve leti ne plača članarine, izgubi pravico glasovanja.

Največje izdatke ima svetovna organizacija v Kengu in na Bližnjem vzhodu. Te izdatke so do sedaj kriti s posojili.

TOKIO

Sedemdesetletni japonski general Minori Genda, ki je sodeloval v napadu na ameriško vojno pristanišče Pearl Harbour, je pred kratkim dobil visoko ameriško odlikovanje — »Legijo časti«, najvišje odlikovanje, s katerim lahko ameriška vlada v miru odlikuje tujega državljanca. Vzrok odlikovanja — iskreno sodelovanje z Američani po vojni.

Odlikovanje je prišlo, čeprav je general večkrat obtožil japonsko vlado zaradi neodločnosti v Pearl Harbour.

— Če bi bili takrat bolj odločni — je izjavil general, — bi morda dobili vojno že na začetku.

Goulart je zamenjal Quadrosa. Zamenjale so se osebe, cilj pa je ostal isti: močna in samostojna Brazilija

„Crni človek“ pod povečevalnikom

Madeži na belem ovratniku

Zelo stara se mi zdi prispodoba, da ima človek prste obrnjene proti sebi. Kadar se na to spominimo postanemo žalostni in vznemirjeni. Vznemirjenosti ne povzročajo prsti. Prsti so čudovita stvar. Z njimi lahko zaigraš, kadar si žalosten, z njimi lahko objameš dekletke, če se ne brani, s prsti lahko delaš in kradeš. Prsti so ljudem potrebni kot oči. Vsi ljudje nimajo enakih prstov. V naši družbi sicer radi rečemo, da imamo vsi enake prste. V tem radi pretiravamo. Vem za gotovo, da imajo ljudje različne prste: dolge, kratke, spodobne, bolj obrnjene proti sebi, manj obrnjene proti sebi, poštene prste, izkrivljene, ponarejene, iznakažene in dvojne prste. Prstov ne bi smeli gledati skozi prste. Prsti lahko povzročijo moralne predsodke. Zato ne smemo zagovarjati dolgih prstov, ki krađejo.

NATEČAJ S PRSTNIMI ODTISI

Pri nas imamo prste »naslikane v izkaznici«. V izkaznicah nosimo prstne odtise desnega kazalca. Ni narobe, da imamo prste vpisane v uradne knjige. Težava je, da iz te zbirke prstov ne znamo izločiti prstov, ki krađejo. Najbrž je zaradi tega tudi lov ljudi, ki krađejo precej počasen in v začetanku. Ne lovimo jih sproti. Stvar bi bila preprosta, če bi ljudje krادli ocvirke, kruh, kokoši ali recimo denarice v gneči pred kinom in v vlaku. Danes nihče več ne ukrade takšne malenkosti, kot je kolač kruha. Krađemo na nov način, dobrane, ki so skupne in jih nihče ne pogrša. Krađemo dimnike tovarn in krađemo tako, da imamo vtis, da ne krađemo. S tem naštevanjem seveda kraje ne posplošujemo. Krađejo vedno posamezniki. Ti posamezniki nimajo slame v glavi. Poznajo zakone, kriminalistične priročnike in policijo. Kraja je družbeno zlo, ki ljudem ni všeč. Ljudem ni všeč, če si

je kdo postavil hišo s petimi sobami, kupil avtomobil, televizijski sprejemnik, pralni stroj in hladilnik z ukradenim denarjem. Ljudje približno vedo, kaj kdo zasluži in potem zračunajo do dinarja točno: opeka, les, pesek, apno, strešna opeka, cement, delo, pohištvo in ograja. Račun je visok. Ljudje pravijo: takšno dejanje ni pošteno.

SONET O ŽENSKIH KOLENIH

Ljudje ne krađejo samo tovarniških dimnikov in dragih perzijskih preprog. Mož krađe tudi užitke, strast, ljubezen. Ženska kolena prihajajo po tekočem traku kakor izdelki: električni števeci, zaganjali in dinamo stroji. Ženska kolena si ogledujemo s propustnicami med delovnim časom. Nagrajujemo jih - razumljivo - po učinku. Mož s hrbtnico predlaga izlet v naravo. Dekle z lepimi kolenskimi čeki pri vratarju in sede v vozilo natančno ob desetih, ko je vratar dvignil zapornice in začel srečno vožnjo. Dekle z lepimi kolenskimi in mož s hrbtnico delata izlete v naravo. Nihče ni imun pred ženskimi kolenskimi in trdnjave padajo z občudovanjem.

Magistralne soneta o ženskih kolenskih niso moralne. Kolena se naveličajo zblizevanja. Izleti na žalost držijo ljudi le kratko dobo skupaj. Ne vem, kdo je rekel, da je pred človeškimi očmi težko zakriti skrivnosti. S sonetom o ženskih kolenskih in izgubljenim prstom pride na dan zgodba o dolgih prstih, o katerih ljudje govorijo v zboru. Zborna petje nam je v ušesih. To je nacionalna lastnost. Dobro je, da imajo naši ljudje tako dober posluš za skrite stvari.

MOŽ Z LOVSKIM KLOBUKOM

Zgodba, ki vam jo pripovedujem, ni kazniva. Tega človeka poznam po sedežu. Kadar sedi, ne dela in zdi se mi, da skoraj vedno sedi.

Reportaža o dolgih prstih

Človek z lovskim klobukom krađe čas. Kraja časa, kolikor poznamo zakone, ni kaznivo dejanje. Torej, pustimo človeka naj sedi. Ob tavnine s časom se ne bi nihče spotikal, če ta čas ne bi bil plačan. Čas, ki ga presedimo v službi, je plačan po pravilniku. Skratka mož z lovskim klobukom sedi v naslanjaču in je nagrajen po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Mož z lovskim klobukom presedi v naslanjaču osem ur. Zasluži boljše

nec. Njegov »konjiček« je ukraden čas.

Ljudje v podjetju mislijo, da mož z lovskim klobukom ni pošteni, ker krađe čas iz dneva v dan. Mož z lovskim klobukom zavrača očitke in pravi, da ima dela čez glavo.

FANT OD FARE

Fant od fare se ni zastonj trkal na prsi. Najbrž se na prsi ne trkamo brez razlogov. Fant od fare je zgodaj začel nositi mladinsko lasuljo. Človek z la-

narjem lahko pijemo do iznemoglosti, hodimo na uradni potovanja s taksijem in dekleta spravljamo na skupna ležišča.

Fant z mladinsko lasuljo ni samo razmetaval denarja. Fant od fare je nosil kravato. Nekoč je hodil brez kravate. Fant z mladinsko lasuljo je mimogrede napravil milijone, ki jih je dvigal v banki s tekočega računa. Fant od fare je krađel tudi zaupanje. To pa za mladega človeka ni dobro spričevalo. Na belem ovratniku se hitro poznajo madeži nepoštenosti. Tudi človek z lasuljo jih težko skrrije. Nepoštenost je kot reka, ki se ji nikoli ne vidi do dna.

SKLEPNI RAČUN

Reporter v tem zrcalu kraj ni iskal novinarskih rac. Zunanja podoba teh pojavov je za novinarske race preveč nečedna, čeprav sodobni tatovi nosijo bele ovratnike. Reportaža o dolgih prstih je vzela podatke iz posameznih in osamljenih primerov. Grabežljivost je že od nekdaj spremljevalka človeka. Ta grabežljivost ima dva pola. Obreštuje se z udobnostjo in slabim glasom. Na teh dveh polih istočasno ni mogoče taboriti. Grabežljivci si postavljajo šotore na slabem glasu.

Po zbranih podatkih bolj krađejo ljudje, ki imajo lepo urejena stanovanja, opremljene sobe in »sladko življenje«. Laže bi razumeli, če bi krađli ljudje, ki živijo v barakah in v kletnih prostorih. Ljudem, ki so strojna počasneje rastejo dolgi prsti. Prste običajno obračajo k sebi ljudje, ki jim zavist uhaja čez mejo.

Zdravko Tomažej

kot ljudje, ki delajo s stroji. Zaslužek bi bil v redu, če bi mož z lovskim klobukom sedel v naslanjaču in mislil, delal z možgani kot temu pravimo. Toda mož z lovskim klobukom tega ne dela. Običajno sedi v naslanjaču in gleda v strop, v veselje svoje pisarne. Mož z lovskim klobukom je vodilni uslužbe-

selj pa ni več priroden. Postane smešen in nemogoč. Saj poznate mlade ljudi, ki se postavljajo s tujim perjem. Po uradni dolžnosti je fant od fare razlagal mladinsko politiko. Upravljal je družbena sredstva in jih brez premisleka upravljaval. Tujega donarja ne razsipamo brez izvirnosti. S tujim de-

Konec otroške dobe človeštva

Cape Canaveral in Dew

Kandidate, ki jih pripravljajo za vesoljske polete v posebnih pripravah vsestransko preizkušajo. Podvrženi so težkim in napornim vajam

Ce hoče človek na Luno, niso potrebni le raketni strokovnjaki, temveč pravcata armada znanstvenikov. Sicer pa Amerika ni sprejela von Brauna zaradi poleta na Luno — von Braun in njegovih 400 tehnikov so se k Američanom zatekli pred prihodom Rdeče armade. Pa tudi Sovjeti niso sprejeli nemških raketnih in letalskih strokovnjakov zaradi Lune. Taka trditve bi bila prav tako smešna, kot sodba častnikov 44. ameriške divizije, ki se jim je von Braun s svojimi tehniki predal. Ti so namreč menili, da je von Braun »premlad in predober otrok«, da bi bil lahko oče nemških raket. Kmalu so zvedeli, da je Werhner von Braun najboljši del vojnega plena. Nič čudnega torej, če je postal Braun državljan Amerike.

Nič čudnega ni, če je von Braun slavljena oseba v ZDA. Zadržal je vodstvo v proizvodnji dirigiranih izstrelkov in od njega si obetajo zmago nad sovjetskimi raziskovalci... S tem v zvezi je znamenita tudi letalska baza Cape Canaveral. Ta baza je popolnoma opremljena za najrazličnejše poizkuse (oprema stane 222 milijonov dolarjev). Izgrajena je tako, kot smo si jo predstavljali po zapisih Julesa Verne. Da je vtis vesmirskega pristanišča, ki bo v času medplanetarnih potovanj prav tako prometno, kot so danes najprometnejša pristanišča.

ljudje, povsod se bleščijo rakete in kovinski blesk je tak kot blesk smrti na preži.

ZNANOST Z ELEKTRONSKIMI MOŽGANI

V kontrolnem centru je tisoč svetilk in tokovnih krogov. Vse izračunavajo avtomatično. V času izstrelitve projektila začne letalo B-37 — ki ima radar in televizijo — čistiti poligon in javljati centralni kontrolni položaj vsake ladje, ki je v tej zoni. Dvomotorni Conqueror 340 kroži nedaleč od obale in oddaja vrsto specialnih teletetrijskih frekvenc. Z njegovo pomočjo prenašajo projektili

mu poti.

nad njimi, da ga uničijo v

V varljivo dolgočasni atmosferi bunkerjev čas počasi teče. Ljudje Capu Canaveralu, v zaprtem krogu televizijskega ekrana, opazujejo in proučujejo let izstrelkov. To je prijetni in neprijetni pouk za ljudi našega časa, ki hočejo pripraviti polet v vesolje.

Toda takšnih baz, kot je Cape Canaveral, je na svetu več, le da o njih malo ali pa nič ne vemo.

In če bi te baze začele delovati kot vojni stroji?

skrajni točki Aljaske in poteka do polarnih področij z znano bazo Thule. Gre v bistvu za varstvo radarskih postaj, ki sestavljajo nepretrgano črto, dolgo skoraj 15 tisoč kilometrov. Ta črta je Američane stala 600 milijonov dolarjev. V teh postajah budno pazi na radarske plošče 600 dobro plačanih ameriških in kanadskih specialistov.

Menda deluje okrog 50 radarskih postaj, ki so neprestano povezane s poveljstvom SAC (Strategic Air Command), poveljstvom strateškega letalstva in sprožijo udarom takoj, ko zagledajo na nebu kakršnokoli tuje telo. Lahko se zgodi, da sprožijo alarm tudi zato, ker so radarji opazili meteor, jato ptic ali celo — Luno. Tudi ob takšnih vzrokih, ki se pozneje odkrijejo, se dvigne okrog 2000 ameriških bombnikov, ki so razmešeni okrog Sovjetske zveze v gosti mreži ameriških oporišč. V teh bombnikih so pripravljene atomske ali vodikove bombe, katerih vsaka ima isto rušilno moč, kot so jih imele vse ameriške, nemške, ruske, japonske in druge bombe, topovski izstrelki, mine in drugo orožje, ki so jih uporabili v drugi svetovni vojni. V razdobju nekaj ur naj bi po načrtu ameriških strategov zgrmelo na Sovjetsko zvezo toliko atomskih bomb, da bi uničili vse — deželo.

Cas za vzlet ameriških letal je četrt ure. Svoje letalce Američani vztrajno urijo, tako da se jim je posrečilo vzleteti že sedem minut po alarmu. Piloti in atomski specialisti so se naučili narediti specialne obleke v nekaj sekundah, na vzletnih stezah pa istočasno pripravljajo letala, ki imajo stalno naložene atomske bombe. Ta stroga pripravljenost je najstrožja na arktičnem področju, ker je čez Severni tečaj najbližje, tako za sovjetske medcelinske rakete do Amerike, kot za ameriške težke reakcijske bombnike do Sovjetske zveze. Če je dan alarm, poteka vse natančno tako, kot če bi se tretja svetovna vojna že začela. Dramatične situacije so se že pripetile — ne samo enkrat. Ravno v tem je velik anevanost. Poleg prve napake naj se pojavi še druga, pa bo svetovna vojna po »napakitu«. Američani sicer trdijo, da te napake ne bo, zakaj letala se morajo vrniti takoj, ko dosežejo določeno točko, ki še ni na ozemlju Sovjetske zveze, če ne dobijo posebnega ukaza, naj polet nadaljujejo. Drugi ukaz, ki ga lahko izda samo ameriški

predsednik, pa je potreben, da pripravijo atomske bombe in jih odvržejo na natančno določene cilje.

USODA ČLOVEŠTVA V ENI ROKI

Takšna prepričevanja so dvomljiva. Kako je lahko usoda človeštva odvisna od enega samega človeka, pa naj bo ta še tako resen? Kaj bi bilo, če bi sovjetski radarski opazovalci in za njimi stoječi generali izgubili živce, ko vidijo približevanje tujih teles, ki so bombniki, a ne ptice, meteorji ali Luna? Kaj če bi ti generali sprožili svoj alarmni sistem in bi v obratni smeri poleteli medcelinske rakete? Tedaj bi bil svet dobesedno vržen v zrak! Nihče več ne bi mogel misliti na polet na Luno.

Toda takšna je samo najbolj dramatična razlaga trenutnega nasprotovanja med obema vojaškima taboroma.

»Optimistično je pri tem dejstvo, da noben od nasprotnikov ne vidi možnosti zmage. Napad je negotov, kot je negotova obramba. — Raketne baze so velike in takojšnji cilj nasprotnika. — Edina izbira, ki ostane nasprotnikom, je še sporazumevanje na vseh področjih.

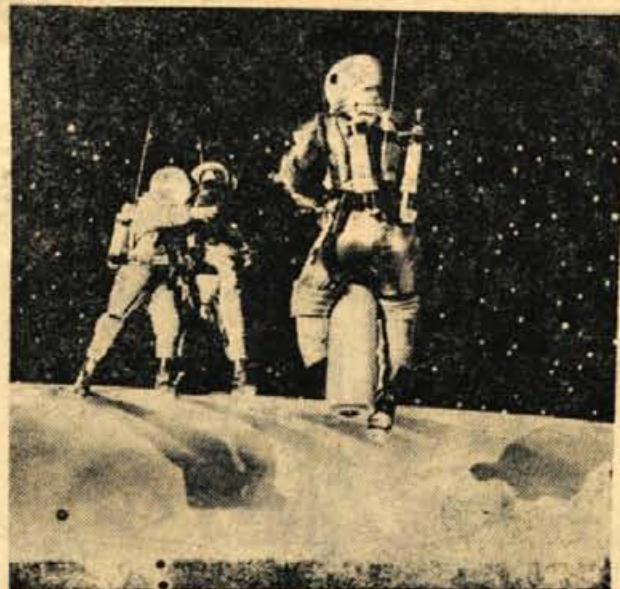
Viktor Sirec

PRISTANIŠČE ZA VESOLJE

Baza Cape Canaveral je prav tako komplicirana kot sestava projektilov. To je industrijska kooperativa na prostoru šest tisoč hektarjev, v kateri sodeluje mnogo različnih podjetij. Vodi jo general, torej vojak. To je tudi razumljivo, če vemo, da ima baza predvsem vojaške naloge.

V široki okolici Capa Canaverala so se ljudje nalezli »raketne mrzlice«. Povsod se pogovarjajo izključno o raketah, o njihovih namenih, moči, učinku... Otroci se igrajo z raketami, starši jih gradijo in si s tem služijo kruh. Neki ženski klub so preimenovali v »gospe projektilke«. Vsaka nova raketa da ime nekemu novemu hotelu ali restavraciji...

Vhod v bazo straži močna straža. Ta pregleduje vsakogar, kdor hoče vstopiti. Dovoljenje za vstop imajo samo tisti, ki so zaposleni. In — v bazi je posebno vzdušje: za ograjo vrviyo ljudje okrog hangarjev, laboratorijev, stolpov za izstreljevanje raket, prikolic vlečejo položene rakete, radarji se obračajo in kontrolirajo nebo, elektronski možje izračunavajo pot, po kateri se bodo gibale rakete. V delavnicah pretvarjajo zrak v tekoči kisik. Tam je tudi teletetrijska antena, visoka 24 m, edina zveza z raketo, ko je že izstreljena v vesolje. Njene ploščadi se širijo v premeru 20 m. — Povsod se gibljejo

Prizor iz ameriškega fantastičnega filma, ki prikazuje vesoljske potnike na nekem neznamen planetu. V »vesoljskih pristaniščih« po svetu se najbrž že pripravljajo takšne odprave

poročila v stotine malih občutljivih instrumentov, ki sporočajo znanstvenikom tisto, kar hočejo vedeti o delovanju rakete. Dovolj je, da se vmeša kakšna nepreračunana radijska postaja in projektil krene s svoje poti. — Tako je pred petimi leti neka radijska postaja zmotila uspešne poskuse z izstrelki ameriškega letalstva. — Na otočnih postajah vzdolž poligona so prav tako antene in radarski stolpi. Ti spremljajo projektil v času, ko drvi primeru, če zaide z določene

RADARSKE POSTAJE

Američani so že pred sovjetsko uradno objavo vedeli, da imajo ti medcelinske rakete, ki potrebujejo za pot do Amerike eno uro, pol ure in zdaj še precej manj. Da bi bili v vsakem času opozorjeni na bližanje raket, v primeru napada, so Američani ustvarili cel sistem radarskih naprav. Ta sistem imenujejo DEW (Distant Early Warning), kar pomeni takojšnji alarm na razdaljo. Ta sistem se pričinja na

● ZALOGÉ ZLATA

Po podatkih zahodnoevropskih strokovnjakov bodo zaloge zlata in deviz v deželah Skupnega trga kmalu dosegle ameriško raven.

● KLJUČI IZ PLASTIČNE MASE

Združenje zahodnonemške kemične industrije je sporočilo, da je neka tovarna v Düsseldorfu začela izdelovati ključe iz plastične mase. Ključi iz plastične mase bodo veliko lažji od kovinskih, razen tega pa pri odpiranju ne bodo povzročali nobenega ropota.

Festival v prazni dvorani

(Nadaljevanje s 1. strani) Profesionalci so v glavnem propadli. Se celo Soos in Robeznik, ki sta sama aranžirala svoje skladbe (so rekli, da ne bo nobene protekcije) in izbrala najprimernejše pevce.

PEVCI LOVIJO RAVNOTEŽJE

«O, med pevci imamo pa tudi športnike», je nekdo pripomnil, ko je Stanetu

Manciniju pri vходу spodrnilo in se je s pravo akrobatsko spretnostjo obdržal na nogah. Na improviziranem čolnu, ki je tvoril okvir nastopajočim pevcem, so bolj ali manj vsi lovili ravnotežje. Posebno fantje so se izkazali s prostopanjem z noge na nogo. Rafko Irgolič je nekajkrat poskušal, če se mogoče da blejski čolnič spraviti v dir z istimi prijel-

mi kot kavbojski konj. (Ni Peve) so lovili ravnotežje tudi med sabo. Pa se ni zgodilo nič presenetljivega. Bili so taki, kot smo jih navajeni, nekateri celo slabši. Poslušalci so bili najmanj naklo-

njeni Lidijski Kodričevi, katere barski glas za slovenske popevke ni primeren. Najlepše je prav gotovo zapela Jelka Cvetičar, preostali bolj slabi ali bolj ali manj dobri pa so zvečine zbledeli. — M. Sosič

Dr. Vladimir Stasny je edini Kranjčan, ki ima tri popevke na blejskem festivalu. Vprašali smo ga, kakšne izglede imajo njegove popevke v končni razvrstitvi. «Marjana» ima po mnenju avtorja precej izgledov za dobro uvstitev na zadnjem izboru, precej upanja pa avtor daje tudi na «Mandolina» izvajano na drugem večeru. Kljub temu, da zanjo niso našli najboljših izvajalcev. Največ si obeta od izvajanja Betti Jurkovič, čeprav ji pesem ne ustreza, ker je pisana za lirčni tenor ali bolj določeno: za pevca Petra Ambroža, za njegov glas in način petja. No, zbor aranžerjev je menil, da Peter ni dovolj dober (Mlada Mariborčanka pa se je istim ljudem zdelo primerna)

POROKA z nesojenim ubijalcem

Starši Asunta Levrero iz italijanskega obojskega mesta La Spezia se na vse načine trudijo, da bi odvrnili svojo hčerko od namere, da se poroči z mornariškim oficirjem Ivom Broccoliem. Njihovo nasprotovanje in začudenost italijanske javnosti zaradi njune bližnje zakonske zveze pa nista niti najmanj čudna, saj je Broccoli pravkar odsedel pet let zapora zaradi poskusa umora svoje neveste. Z majhnim kodrom Asunta zakriva sledove rane, ki bi bila zanjo skoraj usodna, a jo vendar ni mogla odvrniti od njene ljubezni.

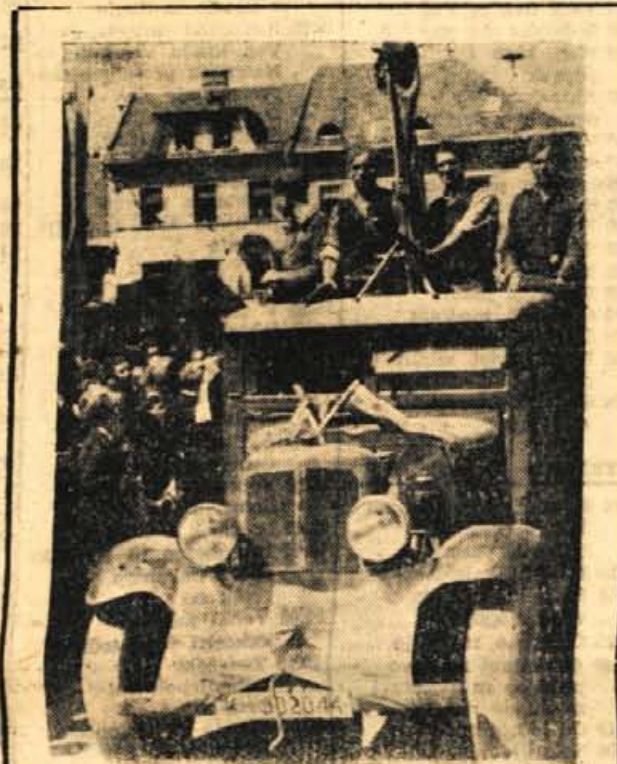
Spoznala sta se, ko je bilo njej šestnajst let, on pa je obiskoval pomorsko akademijo. Po dveh letih nerazdvojnega prijateljstva in ljubezni, je Asunta predstavila Iva svojim staršem. Všeč jim je bil; edini pogoj, katerega izpolnitev so hoteli pred poroko, je bil, da zarobenec njihove hčerke konča akademijo.

Broccoli se je po tem še z večjo vnemo lotil učenja. — Pozno v noč je presedel ob knjigi in vztrajno študiral. Diplomiral je v prvem možnem roku. Toda zaradi pretiranega dela so mu živci zelo oslabil. Postal je nervozen in občutljiv. Drobnarije so v njegovi glavi prerastle v velikanske probleme, ki jih ni mogel rešiti. Se celo na ulico se je bal iti sam. Psihiater, katerega je zaprosil za pomoč, mu je svetoval mir in počitek. Na to pa ni mogel misliti, ker je bilo pred njim prvo daljše križarjenje z ladjo, za katerega ni vedel niti to, kako dolgo bo trajalo. Začela ga je preganjati misel, da ga bo Asunta med njegovo odsolnostjo zapustila. Izmučeni živci so mu pomagali, da je ponese na zadnji sestanek pred plovbo revolver in ga na sprehođu z Asunto tudi uporabil. Čeprav je streljal iz neposredne bližine, je zaradi neravnosti zgrešil središče svoje neveste in jo zato le rani.

Nihče ni pričakoval, da bo Asunta na sodišču tako zelo zagovarjala svojega ženina, kot je to storila. Z vsemi silami je poskušala, da mu položaj olajša. Toda zakon je zakon in Broccoli je bil obsojen na 4 leta in 8 mesecev zapora. — Ves čas prestajanja kazni mu je zarotnica vztrajno pisala in mu dajala poguma. Pravi, da se je v zaporu zelo spremenil in spet postal zdrav in vesel, zato se Asunta ne boji ponovne nesreče, predpostavljajo svari jo strah.

Brazilski slammik

(Nadaljevanje z 2. strani) v telesostrežnikom. Bilo je več primerov požga žetev in oboroženih spopadov z orožništvom. Voditelj tega gibanja je dobil ime brazilskega Fidela Castra. Med ustavno krizo so v glavnem mestu ves čas opazovali, ali se bo vojska kmotov brez vrzije spustila s severa in se vmešala v krizo, ki je bila v mešanih družinskih odnosih. Nič se ni zgodilo. Vzhod s siromahinimi kmoti je ostal miren. Toda kmoti niso zmanjšane v vseh mešanih strank. To ni mir, ta pomirjenost vsake revščine je zbudila namir telesostrežnikov in tovarnarjev, ki iščejo rešitev, preden bo prepozno.

Pred sedemnajstimi leti so Kranjčani navdušeno pozdravili gorenjske partizane, ki so vkorakali v mesto. Slika prikazuje čelni sprevod

Nenavaden tovor na naših železnicah Težek vlak

Ob največjem bremenu, ki so ga kdajkoli začutili naši železniški pragovi, nam je prometnik na kranjski železniški postaji pojasnil, da tovora, ki je v začetku tedna potoval po gorenjski progi, niso mogli prepehtati z nobeno ladjo in nobenim drugim prevoznim sredstvom. Zakaj gre? Že pred časom je naša železnica dobila posebno naročilo o prevozu statorja za generator grške hidrocentrale «Ptolemaios». Stator je težak 140 t. Ta nenavaden tovor za naše železnice je bil poslan iz Belforta v Franciji že sredi aprila. Po gorenjski progi je potoval v ponedeljek in prenočil v Ljubljani. Zaradi izredne teže (vsaka os pri vagonu prenese obremenitev največ 15 ton) je bila vožnja posebnega vlaka zelo počasna. Največja dopustna hitrost je bila 20 km na uro. Hitrost preko vseh kretanj z odklonom pa so zmanjšali na 10 km na uro. Na posamez-

nih odsekih so morali tovor spravljati v poseben položaj. Popravljali so mostove in odstranili to ali ono napravo na železnici. Tako so tovor prepeljali v premaknjem stanju skozi karavanški predor in skozi predor v Globokem.

Stator za grško hidrocentrale je izdelala francoska tvrdka «Alsthom». Z vlakom, ki pelje ta težki tovor, potuje tudi posebna skupina francoskih strokovnjakov, ki tovor po potrebi premikajo. Skozi Jugoslavijo bo tovor potoval več kot teden dni.

Po vsej Gorenjski se je zbralo ob železnici precej ljudi, ki so nenavaden tovor z radovednostjo opazovali. Med našimi železničarji pa je bilo potrebno precej napora za nemoten prevoz.

Radio

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05., 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. uri. Ob nedeljah pa ob 6.05., 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. uri

SOBOTA - 12. maja

8.05 Poštarsček v mladinski glasbeni redakciji
8.35 Češka, poljska in sovjetska zabavna glasba
8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo
9.25 "Pred durmi" in druge domače skladbe
9.39 Sonata za violončelo in klavir
10.16 Od tod in ondod
11.00 Tri arije iz Mozartove "Figarove svatbe"
11.15 Angleščina za mladino
11.30 Divja jaga - simfonična pesnitev

PONEDELJEK - 14. maja

8.05 Zabavni kaleidoskop
8.40 Variacije za violo in klavir
8.55 Za silade radovedneže
9.25 Srečanje z Mozartom in Haydnom
10.15 Od tod in ondod
11.00 Igra pihalni orkester LM
11.15 Naš podlistek
11.35 Tri uverture
12.05 Slovenske narodne pesmi
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Milan Novak - Uvajanje sodobnih strojev v vinogradništvu
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Majhna prodajalna plošč
14.00 Orkestralna paleta plesnih ritmov
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.20 Iz Srbije glasbene lirike

NEDELJA - 13. maja

6.00 S sprejemnikom na nedeljski izlet
8.00 Mladinska radijska igra
8.50 Zlati mojstri - mladi umetniki
9.05 Z zabavno glasbo v novi teden
10.00 Še pomnite tovariši
10.30 Nedeljsko glasbeno dopoldne
11.30 Nedeljska reportaža
11.50 Sto pisanih taktov za dober tek
12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - I.
13.30 Za našo vas
14.00 Slovenske narodne priručne za glas in klavir
14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - II.

SREDA - 16. maja

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
9.25 Zabavni kaleidoskop
10.15 Od tod in ondod
11.00 Trije odlomki iz opere Romeo in Julija
11.15 Človek in zdravje
11.25 Pastoralne in tokale
11.45 Zabavni orkester Alfred Scholz
12.05 Zadovoljni Kranjci s pevci
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivan Pucelj: Kako lahko letos izvedemo strogo izločanje v etrenjenih nasadih semenskega krompirja
13.30 S slavni sopranistkami

TOREK - 15. maja

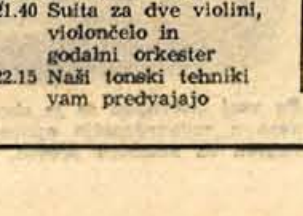
8.05 Poje ženski vokalni kvartet
8.25 Zabavni kaleidoskop
8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo
9.25 Prodana nevesta v ljubljanski operi
10.15 Izberite melodijo tedna
11.00 Igra grški violinist
11.15 Napredujte v angleščini
11.30 Tretja simfonija
12.05 Gorenjski vokalni kvintet poje slovenske narodne pesmi
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. France Lamberger: Letna rez in redčenje plodov pri breskvah
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Pesni in plesi jugoslovanskih narodov
13.50 Trio Horwendel
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
14.35 Skladatelj Rato Savin in Mihael Rožanc
15.20 Nekaj lahke glasbe
15.30 V terek nasvidenje
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Izbor iz Čajkovega
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe

PONEDELJEK - 14. maja

8.05 Zabavni kaleidoskop
8.40 Variacije za violo in klavir
8.55 Za silade radovedneže
9.25 Srečanje z Mozartom in Haydnom
10.15 Od tod in ondod
11.00 Igra pihalni orkester LM
11.15 Naš podlistek
11.35 Tri uverture
12.05 Slovenske narodne pesmi
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Milan Novak - Uvajanje sodobnih strojev v vinogradništvu
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Majhna prodajalna plošč
14.00 Orkestralna paleta plesnih ritmov
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.20 Iz Srbije glasbene lirike

SREDA - 16. maja

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
9.25 Zabavni kaleidoskop
10.15 Od tod in ondod
11.00 Trije odlomki iz opere Romeo in Julija
11.15 Človek in zdravje
11.25 Pastoralne in tokale
11.45 Zabavni orkester Alfred Scholz
12.05 Zadovoljni Kranjci s pevci
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivan Pucelj: Kako lahko letos izvedemo strogo izločanje v etrenjenih nasadih semenskega krompirja
13.30 S slavni sopranistkami

14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
14.30 Melodije na tekočem traku

PETEK - 18. maja

8.05 Komični operni prizori
8.55 Pionirski tehnik
9.25 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe
10.15 Od tod in ondod
11.00 Pet pesmi iz kitajske lirike
11.15 Naš podlistek
11.35 S prijetnimi melodijami vam želimo dober tek
12.05 Vaški kvintet
12.15 Kmetijski nasveti - Vet. Vlado Vrečko: Načrti za prašičerejsko proizvodnjo na Dravskem polju
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Dva hrvaška komponista
13.50 Ruleta za zabavo
14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
14.35 Poje basist Zdravko Kovač
15.20 V tričetrtinskem taktu z orkestri
15.45 Jezikovni pogovori
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Igrajo simfonični orkestri
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Petkovih 35 minut domači viž
18.45 Iz naših kolektivov
19.05 Intermezzo in II. slika opere Cavalleria rusticana
20.00 Veliki zabavni orkestri tega tedna
20.15 Tedenski znanjopolitični pregled
20.30 Sonata za violončelo in klavir št. 2
21.00 Plesni ritmi
21.15 Oddaja o morju in pomorskih
22.15 Od večerj in danes
22.50 Literarni nokturno
23.05 Simfonija in simfonija iz sodobne glasbene literature

PETEK - 18. maja

8.05 Kviintet za pihala na motive čeških ljudskih pesmi
8.25 Zabavni kaleidoskop
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Ciganске melodije
9.40 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje
10.15 Od tod in ondod
11.00 Nekaj sovjetskih popevk
11.15 Ruski tečaj za začetnike
11.30 Impresije pomladi in poletja
12.05 Trio Svečanik iz Maribora
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivo Pejnović: Izkusnje pri pitanju mladih govedj z zeleno krmlo
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Napevi izpod zelenega Pohorja
13.50 Radi bi vas zabavali
14.15 Pri skladatelju Srebotnjaku
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.20 V senci broadwayevkih nebotičnikov
15.30 Turistična oddaja
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušalcev
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Iz dveh različnih dob
18.45 Kulturna kronika
19.05 Malo Chopinove glasbe
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
20.45 Iz partitur zabavnega orkestra RTV Ljubljana
21.00 Literarni večer
21.40 Sulta za dve violini, violončelo in godalni orkester
22.15 Naši tonski tehniki vam predvajajo

SREDA - 16. maja

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
9.25 Zabavni kaleidoskop
10.15 Od tod in ondod
11.00 Trije odlomki iz opere Romeo in Julija
11.15 Človek in zdravje
11.25 Pastoralne in tokale
11.45 Zabavni orkester Alfred Scholz
12.05 Zadovoljni Kranjci s pevci
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivan Pucelj: Kako lahko letos izvedemo strogo izločanje v etrenjenih nasadih semenskega krompirja
13.30 S slavni sopranistkami

22.45 Glasbe iz filmov
23.05 Analfabet - opera
23.40 Mladim ljubiteljem modernih ritmov

PETEK - 18. maja

8.05 Komični operni prizori
8.55 Pionirski tehnik
9.25 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe
10.15 Od tod in ondod
11.00 Pet pesmi iz kitajske lirike
11.15 Naš podlistek
11.35 S prijetnimi melodijami vam želimo dober tek
12.05 Vaški kvintet
12.15 Kmetijski nasveti - Vet. Vlado Vrečko: Načrti za prašičerejsko proizvodnjo na Dravskem polju
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Dva hrvaška komponista
13.50 Ruleta za zabavo
14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
14.35 Poje basist Zdravko Kovač
15.20 V tričetrtinskem taktu z orkestri
15.45 Jezikovni pogovori
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Igrajo simfonični orkestri
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Petkovih 35 minut domači viž
18.45 Iz naših kolektivov
19.05 Intermezzo in II. slika opere Cavalleria rusticana
20.00 Veliki zabavni orkestri tega tedna
20.15 Tedenski znanjopolitični pregled
20.30 Sonata za violončelo in klavir št. 2
21.00 Plesni ritmi
21.15 Oddaja o morju in pomorskih
22.15 Od večerj in danes
22.50 Literarni nokturno
23.05 Simfonija in simfonija iz sodobne glasbene literature

PETEK - 18. maja

8.05 Kviintet za pihala na motive čeških ljudskih pesmi
8.25 Zabavni kaleidoskop
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Ciganске melodije
9.40 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje
10.15 Od tod in ondod
11.00 Nekaj sovjetskih popevk
11.15 Ruski tečaj za začetnike
11.30 Impresije pomladi in poletja
12.05 Trio Svečanik iz Maribora
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivo Pejnović: Izkusnje pri pitanju mladih govedj z zeleno krmlo
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Napevi izpod zelenega Pohorja
13.50 Radi bi vas zabavali
14.15 Pri skladatelju Srebotnjaku
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.20 V senci broadwayevkih nebotičnikov
15.30 Turistična oddaja
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušalcev
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Iz dveh različnih dob
18.45 Kulturna kronika
19.05 Malo Chopinove glasbe
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
20.45 Iz partitur zabavnega orkestra RTV Ljubljana
21.00 Literarni večer
21.40 Sulta za dve violini, violončelo in godalni orkester
22.15 Naši tonski tehniki vam predvajajo

SREDA - 16. maja

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
9.25 Zabavni kaleidoskop
10.15 Od tod in ondod
11.00 Trije odlomki iz opere Romeo in Julija
11.15 Človek in zdravje
11.25 Pastoralne in tokale
11.45 Zabavni orkester Alfred Scholz
12.05 Zadovoljni Kranjci s pevci
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivan Pucelj: Kako lahko letos izvedemo strogo izločanje v etrenjenih nasadih semenskega krompirja
13.30 S slavni sopranistkami

22.15 Sergej Prokofjev v dvojni zasedbi

PONEDELJEK - 14. maja

19.00 Igrajo vam orkestri
20.00 Zbori iz ruskih oper
20.30 Napredujte v angleščini
20.45 Trije samospevi Jakoba Ježa
21.00 Rendez-vous z glasbo

PETEK - 18. maja

8.05 Kviintet za pihala na motive čeških ljudskih pesmi
8.25 Zabavni kaleidoskop
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Ciganске melodije
9.40 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje
10.15 Od tod in ondod
11.00 Nekaj sovjetskih popevk
11.15 Ruski tečaj za začetnike
11.30 Impresije pomladi in poletja
12.05 Trio Svečanik iz Maribora
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivo Pejnović: Izkusnje pri pitanju mladih govedj z zeleno krmlo
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Napevi izpod zelenega Pohorja
13.50 Radi bi vas zabavali
14.15 Pri skladatelju Srebotnjaku
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.20 V senci broadwayevkih nebotičnikov
15.30 Turistična oddaja
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušalcev
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Iz dveh različnih dob
18.45 Kulturna kronika
19.05 Malo Chopinove glasbe
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
20.45 Iz partitur zabavnega orkestra RTV Ljubljana
21.00 Literarni večer
21.40 Sulta za dve violini, violončelo in godalni orkester
22.15 Naši tonski tehniki vam predvajajo

SREDA - 16. maja

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
9.25 Zabavni kaleidoskop
10.15 Od tod in ondod
11.00 Trije odlomki iz opere Romeo in Julija
11.15 Človek in zdravje
11.25 Pastoralne in tokale
11.45 Zabavni orkester Alfred Scholz
12.05 Zadovoljni Kranjci s pevci
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivan Pucelj: Kako lahko letos izvedemo strogo izločanje v etrenjenih nasadih semenskega krompirja
13.30 S slavni sopranistkami

TV film
Sportno popoldne
RTV Beograd
20.00 Sedem dni
RTV Ljubljana
20.45 Srečanja - poljski umetniški film
RTV Zagreb
22.00 Svečanost - TV igra

PONEDELJEK - 14. maja

19.00 Dva baročna koncerta
20.00 Flavtist Fedja Rupel
20.30 Melodije in ritmi
21.00 Odlomki iz opere Halka
21.30 Revija sodobnih ameriških pesnikov
21.45 Jazz ob 21.45

PETEK - 18. maja

8.05 Kviintet za pihala na motive čeških ljudskih pesmi
8.25 Zabavni kaleidoskop
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Ciganске melodije
9.40 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje
10.15 Od tod in ondod
11.00 Nekaj sovjetskih popevk
11.15 Ruski tečaj za začetnike
11.30 Impresije pomladi in poletja
12.05 Trio Svečanik iz Maribora
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivo Pejnović: Izkusnje pri pitanju mladih govedj z zeleno krmlo
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Napevi izpod zelenega Pohorja
13.50 Radi bi vas zabavali
14.15 Pri skladatelju Srebotnjaku
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.20 V senci broadwayevkih nebotičnikov
15.30 Turistična oddaja
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušalcev
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Iz dveh različnih dob
18.45 Kulturna kronika
19.05 Malo Chopinove glasbe
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
20.45 Iz partitur zabavnega orkestra RTV Ljubljana
21.00 Literarni večer
21.40 Sulta za dve violini, violončelo in godalni orkester
22.15 Naši tonski tehniki vam predvajajo

SREDA - 16. maja

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
9.25 Zabavni kaleidoskop
10.15 Od tod in ondod
11.00 Trije odlomki iz opere Romeo in Julija
11.15 Človek in zdravje
11.25 Pastoralne in tokale
11.45 Zabavni orkester Alfred Scholz
12.05 Zadovoljni Kranjci s pevci
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivan Pucelj: Kako lahko letos izvedemo strogo izločanje v etrenjenih nasadih semenskega krompirja
13.30 S slavni sopranistkami

RTV Ljubljana
21.55 Serijski film
RTV Beograd
21.55 Film
JRT
22.25 TV dnevnik II.

PETEK - 18. maja

17.00 Proslava Dneva mladosti
19.00 TV film iz serije Veter
19.30 Doma in na tujem
RTV Zagreb
19.30 Zagrebški tednik
JRT
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.20 TV tribuna
21.20 Obisk pri Jakiju
21.50 Zadnja poročila
RTV Beograd
20.20 Po muzejih in galerijah
20.35 Film
21.10 Narodne pesmi in plesi

PETEK - 18. maja

8.05 Kviintet za pihala na motive čeških ljudskih pesmi
8.25 Zabavni kaleidoskop
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Ciganске melodije
9.40 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje
10.15 Od tod in ondod
11.00 Nekaj sovjetskih popevk
11.15 Ruski tečaj za začetnike
11.30 Impresije pomladi in poletja
12.05 Trio Svečanik iz Maribora
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivo Pejnović: Izkusnje pri pitanju mladih govedj z zeleno krmlo
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Napevi izpod zelenega Pohorja
13.50 Radi bi vas zabavali
14.15 Pri skladatelju Srebotnjaku
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.20 V senci broadwayevkih nebotičnikov
15.30 Turistična oddaja
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušalcev
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Iz dveh različnih dob
18.45 Kulturna kronika
19.05 Malo Chopinove glasbe
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
20.45 Iz partitur zabavnega orkestra RTV Ljubljana
21.00 Literarni večer
21.40 Sulta za dve violini, violončelo in godalni orkester
22.15 Naši tonski tehniki vam predvajajo

SREDA - 16. maja

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
9.25 Zabavni kaleidoskop
10.15 Od tod in ondod
11.00 Trije odlomki iz opere Romeo in Julija
11.15 Človek in zdravje
11.25 Pastoralne in tokale
11.45 Zabavni orkester Alfred Scholz
12.05 Zadovoljni Kranjci s pevci
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivan Pucelj: Kako lahko letos izvedemo strogo izločanje v etrenjenih nasadih semenskega krompirja
13.30 S slavni sopranistkami

ja ob 10. uri, francoski film
LAZNE NAIVKE ob 16., 18. in 20. uri
"Letni kino Partizan" - ameriški film GRANICARJI TEKSASA ob 20. uri

PETEK - 18. maja

17.00 Proslava Dneva mladosti
19.00 TV film iz serije Veter
19.30 Doma in na tujem
RTV Zagreb
19.30 Zagrebški tednik
JRT
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.20 TV tribuna
21.20 Obisk pri Jakiju
21.50 Zadnja poročila
RTV Beograd
20.20 Po muzejih in galerijah
20.35 Film
21.10 Narodne pesmi in plesi

PETEK - 18. maja

8.05 Kviintet za pihala na motive čeških ljudskih pesmi
8.25 Zabavni kaleidoskop
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Ciganске melodije
9.40 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje
10.15 Od tod in ondod
11.00 Nekaj sovjetskih popevk
11.15 Ruski tečaj za začetnike
11.30 Impresije pomladi in poletja
12.05 Trio Svečanik iz Maribora
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivo Pejnović: Izkusnje pri pitanju mladih govedj z zeleno krmlo
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Napevi izpod zelenega Pohorja
13.50 Radi bi vas zabavali
14.15 Pri skladatelju Srebotnjaku
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.20 V senci broadwayevkih nebotičnikov
15.30 Turistična oddaja
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušalcev
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Iz dveh različnih dob
18.45 Kulturna kronika
19.05 Malo Chopinove glasbe
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
20.45 Iz partitur zabavnega orkestra RTV Ljubljana
21.00 Literarni večer
21.40 Sulta za dve violini, violončelo in godalni orkester
22.15 Naši tonski tehniki vam predvajajo

SREDA - 16. maja

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
9.25 Zabavni kaleidoskop
10.15 Od tod in ondod
11.00 Trije odlomki iz opere Romeo in Julija
11.15 Človek in zdravje
11.25 Pastoralne in tokale
11.45 Zabavni orkester Alfred Scholz
12.05 Zadovoljni Kranjci s pevci
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivan Pucelj: Kako lahko letos izvedemo strogo izločanje v etrenjenih nasadih semenskega krompirja
13.30 S slavni sopranistkami

13. maja francoski barvni film DVOJNI PREOBRAT ob 18. uri
15. maja francosko-italijanski film TI SI MOJE ZIVLJENJE ob 20. uri
16. maja francosko-italijanski film TI SI MOJE ZIVLJENJE ob 18. in 20. uri
17. maja sovjetski barvni CS film MASCEVALEC KJOR OGLI ob 20. uri
18. maja italij. film SEDMI RAZRED ob 20. uri

PETEK - 18. maja

17.00 Proslava Dneva mladosti
19.00 TV film iz serije Veter
19.30 Doma in na tujem
RTV Zagreb
19.30 Zagrebški tednik
JRT
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.20 TV tribuna
21.20 Obisk pri Jakiju
21.50 Zadnja poročila
RTV Beograd
20.20 Po muzejih in galerijah
20.35 Film
21.10 Narodne pesmi in plesi

PETEK - 18. maja

8.05 Kviintet za pihala na motive čeških ljudskih pesmi
8.25 Zabavni kaleidoskop
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Ciganске melodije
9.40 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje
10.15 Od tod in ondod
11.00 Nekaj sovjetskih popevk
11.15 Ruski tečaj za začetnike
11.30 Impresije pomladi in poletja
12.05 Trio Svečanik iz Maribora
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivo Pejnović: Izkusnje pri pitanju mladih govedj z zeleno krmlo
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Napevi izpod zelenega Pohorja
13.50 Radi bi vas zabavali
14.15 Pri skladatelju Srebotnjaku
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.20 V senci broadwayevkih nebotičnikov
15.30 Turistična oddaja
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušalcev
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Iz dveh različnih dob
18.45 Kulturna kronika
19.05 Malo Chopinove glasbe
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
20.45 Iz partitur zabavnega orkestra RTV Ljubljana
21.00 Literarni večer
21.40 Sulta za dve violini, violončelo in godalni orkester
22.15 Naši tonski tehniki vam predvajajo

SREDA - 16. maja

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
9.25 Zabavni kaleidoskop
10.15 Od tod in ondod
11.00 Trije odlomki iz opere Romeo in Julija
11.15 Človek in zdravje
11.25 Pastoralne in tokale
11.45 Zabavni orkester Alfred Scholz
12.05 Zadovoljni Kranjci s pevci
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivan Pucelj: Kako lahko letos izvedemo strogo izločanje v etrenjenih nasadih semenskega krompirja
13.30 S slavni sopranistkami

Triglavlom in Ljubljano, medtem ko Jeseničani potujejo v Ravne, igralci kranjske Mladosti pa v Ljubljano, kjer se bodo pomerili z Ilirijo.

PETEK - 18. maja

17.00 Proslava Dneva mladosti
19.00 TV film iz serije Veter
19.30 Doma in na tujem
RTV Zagreb
19.30 Zagrebški tednik
JRT
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.20 TV tribuna
21.20 Obisk pri Jakiju
21.50 Zadnja poročila
RTV Beograd
20.20 Po muzejih in galerijah
20.35 Film
21.10 Narodne pesmi in plesi

PETEK - 18. maja

8.05 Kviintet za pihala na motive čeških ljudskih pesmi
8.25 Zabavni kaleidoskop
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Ciganске melodije
9.40 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje
10.15 Od tod in ondod
11.00 Nekaj sovjetskih popevk
11.15 Ruski tečaj za začetnike
11.30 Impresije pomladi in poletja
12.05 Trio Svečanik iz Maribora
12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Ivo Pejnović: Izkusnje pri pitanju mladih govedj z zeleno krmlo
12.25 Melodije ob 12.25
13.30 Napevi izpod zelenega Pohorja

Dom · družina · moda

Pravilna prehrana

Kot smo se že pomenkemale, smo spomlad hitreje utrujene in ko se pogledamo v zrcalo, včasih nezadovoljne same s seboj. Veliko bomo koristile zdravju in našemu videtu, če bomo kar se da pazljivo in pametno pripravile obed. Vem, da se mnoge hranite v menzah in boste dejale, da pojedete to, kar pač dobite na mizo, vendar enkrat na dan si gotovo same kuhate in takrat bodite bolj pozorne. Pridobiti si občutek, kaj in koliko naj pojedemo, ni lahko. Ne bo napak, če se bomo pomenile o nekaterih osnovnih pojmih.

Kljub veliki pisanosti jedi nizem presnavlja: beljakovino ločimo med živili samo tri ne, ogljikove hidrate (sem osnovne snovi, ki jih organizma sladkor in škrob) in

Koj mi je na njej vse?

Danes se nekaj za naše bralce. Kaj moški cenijo pri svojih zakonskih družinah. Pogledimo:

- da v 20 letih zakona nikdar ne pokaže, kako dobro pozna vse njegove slabosti,
- da je kljub temu, da je preveč pogledal v kozarec, dobro razpoložena,
- da je s sosedji in prijateljskih odnosih,
- da ima vedno razumevanje za njegov poklic,
- da ne zahteva, da bi gradil hišo,
- da tudi na pustovanje ne gre sama,
- da je vedno skrbna in čisto oblečena,
- da ne skače doma vedno z navijaškami v lasih,
- da sem in tja preskrbi karte za kino ali gledališče,
- da se v družbi vedno tako obnaša, kot da sta se šele včeraj spoznala.

Drugič pa bomo pogledali, kaj žene vidijo pri svojih zakonskih tovariših privlačnega.

MALE NASVETI

● Zelenega volka, ki se staja iz močno strupenih bakrovih soli, odstranimo z medeninasitih ali bakrenih predmetov z močnim kisom.

● Krvave madeže — enako kot vse druge madeže — moramo zmeraj pred pranjem oziroma kuhanjem posebej obdelati. Krvave madeže v belem perilu operemo z mrzlo vodo ali pa jih namočimo v slabi raztopini salmijaka. Krvave madeže v temnih blagih sahe izkrtamo.

● Na krvave madeže v žimnicah nanesimo nekaj kaše, ki jo pripravimo iz riževega škroba in vode. Ko se kaša posuši, jo izkrtamo.

● Takšne madeže v svilenih tkaninah speremo v zmerno slani vodi, ki ji dodamo nekaj dobrega pralnega praška.

● Pečena jabolka ne polijemo in se ne nagubajo, če jih pred peko namočimo z masljo.

● Omaka, ki se nam je naredila presvetla, dobí pravo barvo, če ji dodamo žlico močne prave kave (tekoče).

— V torbici navadno nosimo polno drobnarije, ki nam nič ne koristi, a se vseeno od tega neradi ločimo. Poiskusite to zamenjati z majhno stekleničko kožonjske vode, da se včasih z njo osvežite.

maščobe. Vse druge snovi, ki so v sestavi različnih živil (rudninske snovi, soli in vitamini), so za življenje organizma nujno potrebne, vendar ne redijo. Hrana, ki bo koristila tako zdravju kot

lepoti naše kože, naj vsebuje dosti vitaminov, rudninskih snovi in beljakovin. Ker se precej vitaminov med pripravo tudi uniči, je težko doleteti, ali sprejema organizem zadosti teh dragocenih snovi. Zato je priporočljivo, da uživata sintetične vitaminske preparate.

Maščobe in ogljikove hidrate je pametno v prehrani omejiti. Telejče in goveje meso, perutnina in ribe nas bogato preskrbe z beljakovinami, tudi maščob ne vsebujejo veliko, torej kot nalašč, da si nekaj od tega pripravimo. Jajca so prava zakladnica rudninskih snovi in vitaminov, zato bomo pridno segale po njih. Surov beljak ni priporočljivo uživati, ker ga nekateri ne prenesejo in dobijo izpuščaje. Zato jajca spečemo ali trdo skuhamo.

Dostikrat smo že slišale, kako je zdravo uživanje skute, le pozabiti ne smemo na to. Skuta vsebuje veliko beljakovin, mlečno kislino, ki skrbi za prebavo, vitamin A in B ter kalcij — prvina, ki jo v prehrani skoraj vedno primanjkuje. Skuta se lahko na različne načine pripravi, lahko jo tudi serviramo s sadjem ali z zelenjavo. Sadja in zelenjave mora normalna prehrana tudi v obliki vsebovati.

Svinjskega mesa in maсти ter preveč papricirane hrane pa se na ljubo naši lepi koži raje izognimo.

Kostim - priljubljeno oblačilo

Verjetno se strinjate, da je kostim eden izmed najbolj praktičnih delov naše garderobe. V njem se dobro počutimo in z dodatkom raznih detajlov smo vedno za vsako priložnost primerno oblečene.

Na srečo je letos tudi ljubljenec mode, saj se ko-

stim lahko nosi vse leto; poleti je seveda narejen iz tanjših tkanin kot pozimi. Letošnji kostimi so vedri in mladostni. Vedri zato, ker so priljubljene svetle, živahne barve, mladostni pa zato, ker so jopice navadno kratke. Jopica je lahko brez vseh gumbov in prosto pada do

pasu; drugi kreatorji zopet želijo rahlo poudariti žensko linijo in so prešli k rahlo oprinetim jopicam, ki se zapenjajo z gumbi. Kot smo že lani opazili, so kostimi obrobjeni z usnjem ali drugobarvnim blagom tudi letos še vedno moderni in privlačni. Prej smo rade no-

šle kostim sam z lepo ogrlico, letos je zopet prišla v modo bluza, ki je polna volanc ali pa je čisto preprostega kroja in ima ob vratnem izrazu pentljo ali kravato. Če smo kupile več blaga za podlogo, je lepo, da si naredimo isto bluza. (Ob boljših prilikah lahko oblečemo čipkasto bluza.) Modni kreatorji se v načinih krojenja razhajajo, vsi so pa enotni, da krilo ni več tako ozko in da pokriva kolena. Ker je toliko variant in raznovrstnih krojev, si lahko vsaka lanskeletni kostim priuredi. Pametneje je, da k staremu kostimu, ki je, upam, iz dobrega blaga, odkupite lepo torbico in rokavice ali klobuk, kot pa da bi si kupile ceneno blago za nov kostim. Detajli mnogokrat pripomorejo, da je čisto preprosta obleka videti elegantna.

Verjetno so vam všeč pletene košarice in lončki, ko ste jih zagledali v izložbenem oknu, saj se dobijo res lepo izdelane pletene stvari, ki bi jih lahko uporabili. Če je vaša košarica za kruh že stara, si lahko omislite novo pleteno, ki bo videti lična. Vsaka gospodinja ima rada, da jo razveseljujejo sobne rastline, še prijetneje pa bo videti, če rastlinski lonček položite v pleteno košarico.

Državljan Welles

Filmski portret režiserja in igralca Orsona Wellesa

Orson Welles je ena najpomembnejših in najmočnejših osebnosti današnjega filmskega sveta. Njegovo delo na področju filma (razen tega dela tudi v gledališču in je eden najboljših poznavalcev Shakespeara) je dvojno: pomembnejši je kot režiser, vendar pa je tudi močan igralec. Zlirja festivala v Cannesu mu je dala priznanje kot režiserju — leta 1952 za »Othella« — in kot igralcu — leta 1959 (skupaj z B. Dillmanom in Deanom Stockwellom) za »Nasilje«. Toda v tujih filmih igra Welles (podobno kot de Sica) predvsem zato, da bi dobil sredstva za uresničitev svojih lastnih zamisli. To smo Jugoslovani lahko takorekoč videli »na lastne oči«. Prvič se je namreč Welles mudil pri nas konec 1959., da bi odigral epizodno vlogo izumitelja Fultona v »Austerlitz« Abela Gancea. Ze takrat pa je tudi pripravil snemanje svojega novega dela v zagrebških ateljejih. To zamisel sedaj uresničuje — naslov filma pa je »Proces«, za katerega je napisal scenarij po romanu Franza Kafke. Ob tej priliki naj si na hitro ogledamo ustvarjalnost tega veljkana sedme umetnosti.

Welles je imel ob svojem prihodu v Hollywood leta 1939 kot štiriindvajsetleten mladenič za seboj že bogato in burno preteklost.

Film

Prepotoval je skoraj ves svet in bil z dvajsetimi leti že ustanovitelj lastne gledališke skupine. Leta 1938 pa je z izredno domiselno radijsko

Vrh »Dame iz Sanghaja« se odvija v zrcalni dvorani, ki poudarja nenavadnost in grotesknost zgodbe, ki pa je obenem tudi izredno funkcionalno vključena v vrh dramske zgradbe dela. Na sliki Orson Welles kot O'Hara

igro »Boj z Marsovci« pognal številnim Američanom strah v kosti, sebi pa zapravil službo pri radiu. Nato so ga povabili v Hollywood, kjer je po enem letu študija ustvaril svoje prvo in najpomembnejše delo »Državljan Kana«.

KRITIKA AMERISKE CIVILIZACIJE

Celotno doseganje ustvarjalnost Wellesa-režiserja lahko razdelimo na tri skupine. Prvo skupino bi lahko imenovali: kritika ameriške civilizacije. — Vanjo spadajo

»Državljan Kane« (1940), »Čudoviti Ambersonovi« (leta 1942) in »Dama iz Sanghaja« (1947).

»Državljan Kane« je najpomembnejše Wellesovo delo in predvsem najcelovitejše. To lahko v veliki meri pripišemo dejstvu, da v nobenem od svojih poznejših filmov ni imel take ustvarjalne svobode kot tu. »Kane« je iz številnih med seboj tesno prepletajočih se odlomkov njegovega življenja in pripovedovanj stkana podoba časniškega mogotca (zaigral ga je Welles sam), sebičneža in tirana, ki pa je vendar v svoji notranjosti majhen in nesrečen. Kot pravi Welles sam: »Kane je ohol in majhen hkrati, bitje brez koristi in obenem sijajen fant, velik državljani in hkrati umazan ščurek. Vse v njem je odvisno od tega, kdo govori o njem.« To plastičnost, resnično življenjsko razsežnost Kanove osebnosti (Kane sam in njegov svet pa je iztrgan iz širšega družbenega okolja) je Welles dosegel z vrsto novih, samosvojih in drznih režijskih prijemov. Odlično je kombiniral sliko in zvok, da se res medsebojno izrazno izpopolnjujeta. Prvi je funkcionalno uporabil t. im. panfocus (t. j. lečo, ki omogoča ostrino slike na razdalji od 0,5 m do 700 m) — uporabil tako, da je nanizal tudi po troje dogajanj v treh različnih planih v isti sliki in tako stopnjeval dramatičnost. Kanovo majhnost, ki se skriva za njegovo močno zunanostjo in nastopom, pa je podal predvsem preko kontrasta z ogromnimi, praznimi sobanami njegovega gradu. Močno — včasih kar pretirano — je uporabil tudi igro svetlobe in sence.

Tudi junak »Čudovitih Ambersonovih« je sebičnež, toda to je zgodba njegovega poraza in propada. Georgie Minafer po očetovi smrti prepreči svoji materi, da bi se vdrgučje poročila, in s tem povzroči ne le njeno smrt, ampak tudi propad cele aristokratske rodbine. Režijsko je za film značilno, da so posamezne sekvence obdelane v različni tehniki, ponovno pa se srečamo z velikimi prostori in svetlotemnimi kontrasti — tako v sliki kot v psihologiji oseb.

Medtem ko v teh dveh filmih nenavadne osebnosti in dogajanje povezuje z resničnostjo oseba, ki stoji iz-

ven dogajanja (v »Kanu« je to reporter, v »Ambersonovih« Wellesov glas), pa je v »Dami iz Sanghaja« ta zvezni člen med običajnim in neobičajnim oseba, ki je vpletena v dogajanje. Mornarja O'Hara (igra ga Welles) postigne v vrtnec zapletenega dogajanja njegova »usodna žena« in tu je priča medsebojnega uničenja bogatih zakoncev Bannister, ki ga primerja z bojem morskimi psovi, ki drug drugega žrejo. Delo odlikuje zlitost posameznih delov, vendar pa je dogajanje mestoma zapleteno do nejasnosti, značilno pa je tudi tu nenavadno, a dogajanjeju ustrezajoče okolje.

SHAKESPEARE IN KRIMINAL

Drugo skupino Wellesovih filmov tvori prenos dveh Shakespeareovih tragedij: »Macbeth« (1947) in »Othello« (1950), lahko pa prištejemo sem še »Don Kihota« (1959), ki ga je posnel za

ameriško televizijo. Noben od obeh prenosov Shakespearea ni popolnoma uspel, predvsem zato, ker se Welles ob svojih številnih odskih postavitev teh del ni mogel povsem otresti gledališkega izraza. Razen tega so »Macbethu« (ki ga je posnel v 22 dneh) očitali prehudo krajsanje teksta, »Othellu« pa premalo tekoč stil. Vsekakor pa so posamezni odlomki obeh filmov izredno močni, tako n. pr. pogreb Othella in Desdemone na začetku »Othella«.

Tretjo skupino Wellesovih del, ki jo sestavljajo »Tujec« (1946), »Zaupno poročilo« (ali »Gospod Arkardin«, leta 1955) in »Dotik zla« (1957), bi najlaže imenovali: kriminalke s političnim podtekstom. »Tujec« je nacistični vodja, ki se kot učitelj skriva v Angliji, pred kaznijo za zločine. V »Zaupnem poročilu« skuša španski bogataš pred svojo hčerjo skriti temni iz-

vor svojega bogastva in moči, tako da postopoma likvidira vse, ki o tem kaj vedo. Ko pa hči vendar izve za to, napravi samomor. Film, ki so ga predvajali v precej drugačni obliki, kot ga je ustvaril Welles, odlikuje pristno špansko vzdušje, vekljajena uporaba slike in zvoka, hromi pa ga predvsem premajhna življenjska pristnost Arkardina, čigar osebnost za njegovo pretirano moč ni dovolj trdno začrtana. V »Dotiku zla« pa Welles ni uspel ostati na meji med neobičajnostjo in verjetnostjo in je zaradi nekaterih pretiranih poudarkov včasih dobil neverjetne, skoraj že groteskne rezultate, predvsem pa glavni osebi, detektivu-zločincu manjka življenjske resničnosti.

V vseh svojih filmih, razen v »Čudovitih Ambersonovih«, je Welles odigral glavno vlogo. O njegovem igraltvu na sploh bodi rečeno samo, da je njegova vloga skoro brez izjeme vedno najboljša ali pa vsaj najmočnejša (včasih celo premočna, kot smo n. pr. videli v »Dolgem vročem poletju«, kjer je s svojo močno igro zavzel nesorazmerno pomembno mesto) in dostikrat edina svetla točka kakšnega slabega filma.

Dejstvo, da Welles z nobenim svojih kasnejših filmov ni dosegel svojega prvenca, da danes ni več popolnoma tisti blesteči, samonikli, drzni ustvarjalec »Državljan Kana«, ne kaže nujno na upadanje njegovega genija. Vzrok temu je predvsem ta, da pri nobenem filmu Welles ni imel tako prostih rok kot prav pri prvem. Upoštevati pa je treba tudi, da se tehnik, ki jih je on prvi uporabil, danes poslužujejo tudi drugi in da nam zato njegov stil, čeprav bi bil morda zelo soroden stilu »Kana«, ne more pomeniti več tiste novosti, kot jo je »Kane« ob svojem nastanku dejansko pomenil. Kljub vsemu in kljub temu, da je »najbolj osvojeni hollywoodski režiser«, Welles danes še ustvarja in to kaže, da njegov genij še živi, čeprav ga pojmujejo tako kot on, ko je rekel, da je »genij bitje, ki na določeni stopnji izrpanosti nadaljuje z ustvarjalnim delom«.

Dušan Ogrizek

Mlada francoska filmska igralka Danielle Gaubert, je za blestela predvsem v zgodovinskih filmih. Kdor pozna zgodovino ženske, ve približno kakaj jo filmski producentje postavljajo v zgodovinsko okolje

Naslednjo noč sem izrazil željo, da bi vozil v prvi izmeni. Brick je privolil in prepričan sem, da je vedel, čemu. Guy ni imel pomislekov. V avtomobilu sem Tini obrazložil, čemu nameravam ostati s fanti. Dejal sem, da želi Brick na vsak način priti do denarja in to iz razlogov, ki jih ne morem povedati. Zaradi tega je stvar čisti, da sodelujem z njim, dokler ne bo stvar pri kraju. Povedal sem ji tudi, da sem vse premislil in bi bilo končno kar dobro imeti kaj denarja. Zatem sem ponovil vse razloge, o katerih sva razpravljala še doma in to tako, kakor da sem v vse prepričan in da vse tudi sam verjamem.

Tina me je poskušala prepričati, da je drugače, sprva mirno in tiho. Čas je tekel, vozili smo se skozi noč in ko sva končno drug drugemu povedala resnico, je videla, da se nisem spremenil. Moja odločitev ji ni bila všeč in jo je vznemirjala, vendar jo je morala sprejeti. Človek večkrat trdoglavno zahteva nekaj, kar je v nasprotju z ustaljenimi etičnimi zakoni in Tini se je moja odločitev zdela nekaj podobnega. Zenske imajo občutek za te stvari. Soglašala je z menoj, saj ji drugača ni preostalo in zadnjih dvajset minut moje izmene sva sedela drug ob drugem, ne da bi spregovorila besedico.

Tisto noč smo nekaj sto jardov stran od ceste sredi pustinje nalili svežo vodo in olje, napolnili bencinski tank in zakopali v pesek vse, kar smo imeli v prikolicci, razen obleke, ki smo jo nameravali nositi v Renoju, naše prtljage ter hrane in bencina za naslednji dan. Ko bi jutrišnji dan zapustili v Renoju avtomobil in prikolicco, bi morala biti prazna, kakor takrat, ko smo ju preuredili za potovanje.

Guy je tiste noči med svojo izmeno nekajkrat kratko zatrobil s sireno in vedeli smo, da smo pravkar prešli mejo države Nevade. Jerry se je spakoval »Na zdravje!« in Brick prav tako, vendar pa je imel dovolj obzira, da me pri tem ni gledal. Nasmehnil sem se, kakor da me je to vzradostilo.

XIII.

Naslednjega večera ob sedmih in šestintrideset minut je Jerry, ki je vozil, nenadoma močno zatrobil. Z Guyjem sva stopila k okencu, da bi pogledala izza zavese. Hip zatem smo zapeljali mimo velikega belo-črnega napisa »Tukaj se pričena mesto RENO«. Cesta je zavila v mesto. Sedla sva. Vedel sem, da stražnik na vogalih čitajo »Država Južna Virginija« na naši avtomobilski tablici. Čez nekaj minut smo zavili in vedel sem, da smo tik nasproti Obrežja in Mapesovega hotela, ki se leskečeta v neonski luči, mimo njiju pa teče Truckee River. Vozili smo počasneje, promet je bil velik, s pločnika pa sem slišal odmev korakov, glasove in smeh. Vedel sem, da je mesto polno ljudi.

Skozi oknice je prodirala rumena svetloba in vedel sem, da je zdaj povsod okrog nas morje rdečih, zelenih, belih, rumenih, rožastih in oranžnih neonskih luči iz kazinov. Skozi stene prikolicice smo slišali prodorne glasove, značilne za Reno: mehanično kovinsko brnenje igralnih avtomatov. In najglasnejši — vedel sem, da za trenutek vozimo mimo — je bil Haroldov klub, hrupen in zvoneč. Njegov napis je bil nenavadno velik, visok nad dve nadstropji, ovijal se je vzdolž vsega pročelja, pa še okrog vogala. Velike briljantne črke »HAROLDOV KLUB« vzdolž prednjega zidu, na vogalu pa še navpične. Trenutek kasneje je nekje mimo naš prigrmel vlak in že smo bili zunaj ozkega mestnega središča, kjer so bile igralnice. Skozi oknice je spet prodirala bela svetloba.

Prikolicca se je zazibala, čutil sem, da zavija. Končno se je ustavila. Zaslišali smo ročno zavoro, kako je zaškripala in vedeli, da stojimo poleg železniških vagonov, komaj hišni blok dalje od mestnega središča. Motor se je ustavil, zunaj je bilo vse tiho. V Renoju se odpeljete le nekaj hišnih blokov iz mestnega središča, pa imate občutek, da ste v malem provincijskem mestecu. Reno pomeni ulice, ob katerih rastejo drevesa, male hišice in ljudi, ki škropijo svoje travnike v poletju. Mesto je v svojem srcu krog mestnega središča tako briljantno in polno ljudi kako Broadway, če pa prečkate nekaj ulic in zavijete krog nekaj vogalov, slišite slavčke, ki pojo po drevskih in čričke.

Vrata prikolicice so se odprla. Vstopil je Jerry in jih zaprl za seboj. Guy je odprl škatlo iz lepenke in nam — kakor prvo noč potovanja — razdelil kavbojske srajce in klobuke. Tokrat se ni smejal, tudi ostali smo bili resni in zamišljeni. Jerry je bil celo blede kot smrt.

Vzel sem svojo srajco in klobuk. Tedaj je predme stopila Tina, me objela in se zagledala vame. Guy, Brick in Jerry so imeli opravke pri škatli, si zapenjali srajce in nadevali lažne brade. Tako sva bila s Tino vsaj ta poslednji trenutek sama, vsaj, kolikor je bilo to mogoče v prikolicci.

»Al«, je dejala Tina. To je bilo vse, kar je povedala, ostalo je govoril njen obraz. Strašno sem se bal in si neznansko želel, da bi bilo tako, kakor si je želela. S kotičkom očesa sem videl Brickov hrbet in čeravno je bil sklonjen nad škatlo, sem vedel, da posluša. Zamejval sem se, položil roke Tini na ramena, da bi jo lahko odrinil. »Čez pol ure se vidiva, deklica,« sem tiho dejal, jo poljubil in stisnil k steni za nekaj sekund. Potem sem jo spet pogledal v obraz. »Imaš naslov?«

Tina je prikimala, skiskaje v rokah denarnico. »Da!« Zalostno je gledala in vedel sem, da je premišljevala, če se bova sploh še kdaj videla.

»Pojdimo, torej. Čim prej pričnemo, tem prej bo končano.« Z roko na njenem ramenu sem jo nežno potisnil proti vratom.

Stopila je proti vratom, prišla majhno kljuko in se nenadoma obrnila k nam. Nekajkrat je prikimala, ne da bi mogla spregovoriti. Potem je zablplala in oči so se ji zasolžile. »Dobro srečo!« je zašepetala, se za trenutek zazrla vame, potem odprla vrata, stopila ven in jih zaprl za seboj.

Šla je v penzion gospe Kressmanove — naslov sem ji dal jaz. Hiša je bila le tri bloke dalje. Tam sem stanoval prejšnje leto. Stanovaje je bilo

tiho in mirno in Tina je že pred potovanjem pismeno rezervirala sobo. V Renoju je več takšnih mest. Zasebniki vzamejo na stanovanje dva, tri, štiri ali pet ljudi — največ tistih, ki se nameravajo ločiti — sobe so cenene, razen tega pa dobite tudi obrok hrane, običajno zajtrk. Tina je imela s seboj majhno potovalno torbico in gospe Kressmanovi je nameravala povedati, da je pravkar prispela z avtobusom.

Guy, Jerry in Brick so si pravkar pričeli zavezovati ovratne rute. Prek svoje srajce sem oblekel še svetlozeleno, privihal rokave in jo malce potegnul izza hlače, tako da je bila videti ohlapnejša. Kdorkoli bi hotel oceniti, kako debel sem, bi se tako zmotil. Guy si je pripasal torbico za samokres s Coltom 44, igračko, kakršne izdelujejo za otroke, pa je vendar na videz povsem podobna pravemu orožju. Krog vratu sem si zavezal rdečo ovratno ruto in se zatem pokrtil s širokokrajnim kavbojskim klobukom, črnim kakor noč. Privezal sem ga s temnim jermenom iz lažnega usnja.

Guy — pa tudi vsi ostali — smo se malce nasmehnili, ko smo si nadedli lažne brade. Pripeli smo jih s prozornim lepilnim trakom. Drug drugemu smo pomagali, da smo jih dobro pričvrstili. Gledal sem Guyja, Bricka in Jerryja in zdelo se mi je, da nikakor ne delajo videza ljudi iz podzemlja. Bili smo tako spremenjeni, da nas pozneje nihče ne bi mogel prepoznati.

»Al?« je prijazno vprašal Jerry. »Je vse v redu?«

Prikimal sem.

»Dobro srečo! Vse bo v redu. Veš, kaj moraš storiti, saj nisi pozabil. Vse imaš v glavi. Zdak si le malo nervozen, to bo prešlo. Nikar ne hiti, dovolj časa imaš. Srečo ti želim, Al!« je ponovil tiho in mi ponudil roko.

Rokoval sem se z Jerryjem in mu enako želel sreče, zatem še z Guyjem. Potem sem prijel za brado in jo pričel popravljati, kakor da se je odlepila in se medtem obrnil k vratom. Upal sem, da Jerry in Guy ne bosta opazila, da Bricku nisem ponudil roke.

Jerry je stopil predme, odprl vrata, skočil ven in jih zaprl za seboj. Trenutek kasneje smo slišali, kako so se zaloputnila avtomobilska vrata. Vedeli smo, da je Jerry na straži, sklonjen nad krmilom v temi, z dobrim pogledom na Haroldov klub, ki je bil daleč spodaj na ulici v južni smeri. Njegovo mesto je bilo v avtomobilu, tako smo sklenili, čeprav je želel drugače. Prevečkrat so ga že videli v Haroldovem klubu.

Pol minute je minilo, zatem je Jerry zatrobil, prav tiho, da ni bilo sumljivo. Odprl sem vrata, skočil ven, jih zaprl za seboj in po pločniku odšel v južni smeri vzdolž Virginijske ulice.

Mimo železniških vagonov sem zavil v srednjo ulico, prečkal cestišče, stopil na pločnik in se znašel v vrtincu ljudi, ki so hodili po Virginijski ulici, vstopali in prihajali iz kazin, restavracij in barov. Kljub temu, da je bila noč, je bilo svetlo kakor podnevi, na pločniku ni bilo videti sence — bili so polni ljudi. Človek se je prepustil toku reke, ki ga je nosila s seboj. Zdelo se mi je, da sem smešen v svoji kavbojski obleki, toda tolažil sem se z dejstvom, da je bilo okrog mene mnogo mož, ki so bili več ali manj podobni. Nekaj je bilo celo pravih kavbojev s kravjih farm. Med kolena so imeli hlače obšite z usnjem. Bili so umazani, visoke škornje so imeli ponošene in odrgnjene, klobuke pa vse zvite in prašne. Toda bili so v manjšini, v množici, ki se je valila z menoj ali mimo nas v nasprotni smeri, je bilo brez števila pisanih srajc, čistih in bleščočih novih sambreov, lakastih škornjev, pa brkov, zaliscev, kozjih in košatih bradic — pravih ali lažnih. Ljudje so me tu in tam ošinili s pogledom, kakor pač gledamo mimoidoče — brez zanimanja. V svoji zeleni srajci, rdeči ovratni ruti, kavbojskem klobuku s kosmato, črno in očitno lažno brado res nikomur nisem padel v oči.

In tedaj je tik pred menoj, onstran ulice, zrasel Haroldov klub. Bleščal se je in zdel se mi je neresničen, kakor na filmu. Iztotal sem se iz množice in stopil v temačen hodnik, ki je vodil v hišo na tej strani ulice. Tam sem se zaustavil in se ozrl po ulici. S strehe Haroldovega kluba so v nočno nebo tipali sinjebeli stožci žarometov, ki so se z ostrimi robovi jasno odražali od nočnega neba. Iskali so po nočnem nebu, se prepletali in drhteli. Pod lučmi žarometov se je prižigala fantastična reklama, ki je prekrivala celo spodnje pročelje Haroldovega kluba. Bila je dva nadstropja visoka in skoraj dvakrat tako dolga. Ljudje na reklamni so bili velikanski. Menjaje se je prižigal napis po vsej širini ob robu osvetljenih figur ljudi — rdeče neonske črke »Posvečeno v vsej poniznosti onim, ki so našli pravo sled«. Prav tako, kot prvič, ko sem to videl, sem nezadovoljno odkimal z glavo. Velikanske figure na reklamni so bili pionirji in njihove žene, ki so pripravljali taborišče v polkrogu postavljenih voz. Za njimi je bilo narisano oranžno nebo, to naj bi bil sončni zahod. Ob strani, so skrili za imenitnim slapom oprezali s skale Indijanci in se pripravljali očitno na napad. Kaj naj bi imel ta prizor skupnega s Haroldovim klubom ali njegovo dejavnostjo, nisem mogel uganiti. Vendar sem dvomil, če je kdo v Renoju sploh pomislil na to.

V prizemlju, pod veliko reklamno sliko, so bila okna motna, poslikana s smešnimi prizori z Divjega zahoda. V klub so vodili trije vhodi, eden na vogalu Virginijske ulice in dolgega drevoreda, ki se je imenoval Douglassov drevored; ta je tekel poleg severnega zidu kazina. Poleg tega vogalnega vhoda je bil tik pod prvim nadstropjem velikanski rdeči napis: »Haroldov klub«. Da, pisalo je Haroldov klub.

Prečkal sem ulico in si utiral pot skozi počasi se prelivajoči veletok vozil do vogalnega vhoda v klub. Na ovinku, še vedno izven veletoka pešcev, sem se ustavil in se radovedno ozrl okrog sebe. Proti severu, na vogalu Trgovske ulice, je stal Guy. Sprva sem opazil njegovo rdečo srajco, šele potem sem ga spoznal. Palce je zataknil za pas in gledal okrog sebe. Dvignil sem roko in si popravil klobuk. Trenutek kasneje mi je Guy odgovoril na enak način. Potem sem se preril skozi gnečo na pločniku, odrinil steklena vrata vogalnega vhoda in stopil v klub.

Pripovedka o nori ženi in neumnem možu

Živeła sta neumnež in neumnica. Poročila sta se in postala mož in žena. Nekega dne je žena rekla možu: »Stopi do moje

ozmerjala. Ker nista vedela, kako in kaj, sta menila, da bi bilo najbolje, če gresta v drugo deželo. Vzela sta s seboj vso moko in sta odšla. Po poti sta postala strašno lačna. Tedaj je nora žena zagledala jezero in rekla:

»Poglej, koliko lepe vode je v tem kraju. Ustaviva se tu — obadujva. Da pa ne bi imela s kuhanjem preveč dela, je vrgla moko kar v jezero. Menila je, da se bo

sama zamesila in da jo bo sončna toplota zamesila. Toda ko jo je hotela z dolgim kolom pomešati, je padla v vodo. Mož je čakal, da se vrne, toda ker je dolgo ni hotelo biti, je pomislil:

»Moja žena je požrelna. V jezero se je vrgla, da bi ves kruh sama pojedla. Zase moram kar sam poskrbeti.« In vrgel se je še sam v jezero.

Tako sta končala nora žena in neumni mož.

matere, naj ti da nekaj masla!« Mož je odšel. Ko je dobil masla, se je vračal domov. Med potjo je opazil, da je zemlja od sončne pripeke vsa razpokana.

»Uboga zemlja! Koliko luknjic se ti je odprlo na koži!« je vzdiknil.

Pomislil je, da bi bilo prav, če jih zamaši. To je tudi storil. Domov se je vrnil brez masla. Žena ga je

Zaradi stave

To je neki delavec iz tovarne gumijevih izdelkov v Rakovici stavil s svojim prijateljem, da bo preštel, koliko zrn je v stotih kilogramih koruze ali pšenice, mu nihče ni hotel verjeti. Vendar se je tega dela lotil z vso vnemo. Stel je in štel štirinajst dni in ugotovil naslednje: v stotih kilogramih koruze je naštel 421.350 zrn, v stotih kilogramih pšenice pa 1.020.345 zrn. Verjeti so mu morali, zakaj nihče ni želel šteti za njim. Tako je vztrajni delavec povsem zasluženo pospravil stavo 10.000 dinarjev.

Kako netopir vidi

Gotovo je med vami mnogo taktih, ki se bojite netopirja. In če pride zvečer v sobo, hitro zbežite ven. Tudi jaz sem se ga včasih bala, vendar vam lahko povem, da je ta strah popolnoma neupravičen. Saj netopir ne stori človeku nikoli nič žalega, nasprotno — še koristen mu je. Kako? Ker leta ponoči, se hrani samo z nočnimi žuželkami, med katerimi pa je tudi mnogo škodljivih. Morda še ena zanimivost, tako da se netopirja sploh ne boste več bali in ga boste z zanimanjem opazovali, če bo prišel v sobo. Postavimo si vprašanje: Kako netopir ponoči vidi? Dolgo časa si niso mogli pojasniti tega vprašanja. Danes pa je to znano, netopir vidi — pravzaprav čuti — z ušesi vse predmete, ki so mu ovira na njegovi poti. To so ugotovili tudi s poskusmi. Če so netopirju zavezali oči, je prav tako lahko letal, če pa

so mu zamašili ušesa, se je zaletaval od ene ovire v drugo.

Pomlad na gugalnici. Ena izmed teh deklet je vedela povedati, da je zaradi gugalnice izgubila kosilo in bila tepena. Vse to se na gugalnici hitro pozabi

Po naporni igri dobra malica

Čarodejni sod

Nekoč je živel mož, ki je na svoji njivi izkopal velik pasten sod. Spravil ga je domov in naročil ženi, naj ga očisti. Kakor pa je žena s krtačo segla v sod, je bil ta na mah poln krtač. Naj so jih še toliko jemali iz sode, je bil ta zmetom poln. Mož jih je začel prodajati in družini se je kar dobro godilo. Nekoč je po pomoči padel cekin v sod. Tedaj so izginile vse krtače in sod je bil poln cekinov. Družina je obogatela, saj je iz sode jemala toliko denarja, kolikor je hotela.

Na moževem domu je živela prileten ded, ki pa je bil slaboten in trepetav. Ker ni bil za nobeno rabo, mu je sja velel, naj pobira novce iz sode. Ko se je stari ded utrudil in dela ni več zmogel, se je sin razhudil in ga strašansko nahrušil, da je len, da se mu nič ne ljubi. Nekega dne je pa starec obnemogel in umrl. Padel je v

sod in umrl. Denar je takoj izginil in ves sod je bil poln mrtvih dedov. Vse je bilo treba pokopati; za to pa je mož porabil ves denar, kar si ga je prej nabral. Ko je pokopal zadnjega deda, se je sod razbil in mož je bil spet reven kakor poprej.

Prebrisani jurček

Spela je bila omožena z Jurčkom, ki je bil tako bister, da so mu vsi rekli prebrisani Jurček. Kar je naredil, je bilo narobe in Spela je imela z njim nič koliko skrbi in dela. Nekoč mu je naročila: »Jurček, oprtaj si koš! Vanj sem ti postavila vedro mleka in ga odnesi v mlekarno. Pa pazi, da ga ne razbiješ!« »Kje neki,« se je namrdnil Jurček in oprtal koš z mlekom. Gre, gre, že vidi mlekarno. Tedaj se pred njim zasveti nov, svetel groš. Dobro znamenje, je pomislil Jurček in se hitro sklonil ponj. Joj! Čisto je pozabil na vedro z mlekom. Mleko se mu je razbilo na glavi in vedro je zaropotalo na tla. Jurček se je popra-

skal za ušesi, češ kaj bo rekla Spela. Pa mu ni ostalo drugega, kakor pobrati prazno vedro in oditi domov. Ali

si predstavljate, kako je bila Spela vesela prebrisane Jurčka, ki je dobil za vedro mleka en sam groš.

Že veva

Živeła sta nekoč zakonca. Bila sta dobra človeka, imela pa sta eno napako, da nista pustila nikomur nobene stvarj do konca povedati in sta kar naprej vzdikala: »Ze veva!« Lopega dne jima je prinesel neznan možki plašč in rekel: »Če kdo obleče ta plašč in zapne en gumb, ga dvigne visoko nad zemljo, a če tri, ga dvigne do oblakov.«

vijo, da se je spremenila v ribo, njen mož pa v oca. Gotovo je bilo to dobro za taka čudaka.

Miška

Miška je šla na sprehod. Hodila je po dvorišču in se vrnila k materi.

»Mamica, videla sem dve živali; ena je bila strašna, druga pa je bila videti prijazna.«

Mati je rekla: »Povej mi, kakšni živali sta to bili.«

Miška je pripovedovala: »Prva je bila strašna in se šopiri po dvorišču. Ima črne noge, rdeč greben, izbuljene oči in ukrivljen klun. Ko sem šla mimo, je odprla žrelo, vzdignila nogo in tako zarjula, da od strahu nisem vedela, kam naj se skrijem.«

»To je bil petelin,« pravi stara miš. »Ta nikomur ne stori nič žalega, njega se ni treba bati. Kakšna pa je bila druga žival?«

»Ležala je na soncu in se grela. Imela je bel kožuh, sive tačke, lizala se je pod vratom, maljala z repom in me gledala.«

»Ti neumnica neumna,« reče stara miš, »saj to je bil sam maček!«

Uganka

Po rodu nisem imenitna, tečna, majhna sem in sitna, sovražiš me, preganjaš, težko si mi kos, predrzna sem tako, da sedem ti na nos.

Ne vas prav razujem, tudi vi niste pravi mož!

HLADNOKRVNOST

— Gospodična, zaprosite, da bi vas premestili k vročim klobasam, morda takrat ne boste več tako hladni do mene.

LJUBIMCA

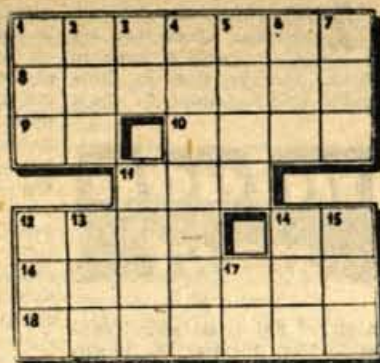

— No, temu sem že dal svoje! —

BACILI

Cestni pometalež: Kaj vendar toliko piščjo o bacilih v prahu in blatu! Ze trideset let pometam ljubljanske ulice, pa doslej še nisem nobenega našel.

Križanka št. 23

Vodoravno: 1. način, inačica, 8. vrhovni poveljnik mornarice, 9. avtomobilska oznaka Sarajeva, 10. italijansko mesto ob Jadranu, 11. dedelaven, 12. nemška tovarna avtomobilov, 14. avtomobilska oznaka Peči, 16. stroj, ki vlačí plugje in druge poljedelske stroje, 18. italijansko mesto ob morju, po katerem se imenuje tudi preliv.

Navpično: 1. naselje, 2. moško ime, 3. začetnici slovenskega pisatelja (Hči grofa blagaja), 4. odomladanski, 7. veznik, 11. Shakespova pisateljica, 5. Perzija, 6. poveljnik avtorov naslovni junak, 12. moško ime, 13. namizno pregrinjalo, 14. znoj, 15. hercegovsko moško ime, 17. različna soglasnica.

ZDRAVNISKI PREGLED

— Nihče ni bolan! Mi smo se pravkar vselili in smo se želeli prepričati, če delate obiske tudi ponoči.

SHUJŠEVALNA KURA

— En teden shujševalne kure in hlače vam bodo stale kot po meri.

Kot v vsaki trgovini z živili je bilo tudi v »Delikatese« veliko ljudi. Vakdo je nekaj kupoval. Izza tehtnice je bilo slišati prodajalčev glas:

— Izvolite, vaša šunka! Pa ne morem, človek... Vsi želijo to, a nočejo ono...

Neki deček je v negotovosti zastal in izvolekel iz svoje dijaške torbice zvezek s črtami. Za teht-

dajalec, medtem ko zapisuje na papir. — Daljet

— Potem, stopetdeset gramov surovega masla po 28 rubljev in 50 kopejk kilogram, — nadaljuje deček in mimogrede poškilil v svoj zvezek.

— Sto gramov — 2 rublja in 85 kopejk — zapiše prodajalec — in še 50 gramov — en rubelj in trinštirideset kopejk. Se kaj?

Popoldne je kot brez uma pridirjala v prodajalno debelejša ženska z rameno ruto in vlekla za seboj razkušanega dečka.

Kje je ta? — je vpila ženska in se previrala. — Pokaži mi tega strica!

— Glej ga, tam, z bradavico, — pokaže deček, skrivajoč se za mamo.

Zena se je prebila do tehtnice. — Hočem knjigo za priložbe! — je vpila. — Pokažem vam, kako se zaslepljuje otroci!

— Kaj se je zgodilo, državljanka? — se začudi prodajalec. — Prvikrat vas vidim.

— Mene — da, toda njega? — Zenska sunje preplašenega dečka k tehtnici. — Zaradi vas je dobil dvojko! Stjopa, daj sem zvezek...

— Prodajalcu pomoli pod nos zvezek, v katerem je zijala dvojka. — Ali vidite?

— Vidim. Toda kakšno zvezko ima to z mano? — je užaljen prodajalec.

— Kako, kakšno zvezko? Pa po vašem računu vse skupaj stane 35 rubljev in 91 kopejk, a po aritmetiki 31 rubljev in 13 kopejk...

— Eno je aritmetika — vzdihne trgovec — a drugo trgovska mreža...

Nikolaj Jobkovski

DELIKATEN DOGODEK V DELIKATESI

nico, izza steklene pregrade, so se pomikale roke v belih narokvah in obrabi z belimi kapami. Eden izmed teh obrazov — uglajen, živahnih oči, z veliko bradavico na licu — se je zazdel dečku najbolj simpatičen! Nepremično si je ogledoval tega prodajalca, kako opravlja čudežne manipulacije s salamo in tehtnico.

— Kaj želite — ga vpraša prodajalec, ko začuti na sebi vztrajen pogled. — Državljan, pustite otroka preko vrste. Kaj si hotel, mali?

— Peči so naročili, da kupi sto gramov salame po 18 rubljev kilogram, reče deček.

— Sto gramov, — a ponovi pro-

— Dve sto gramov šunke po 29 rubljev kilogram in sedem limon po 2 rublja in 75 kopejk.

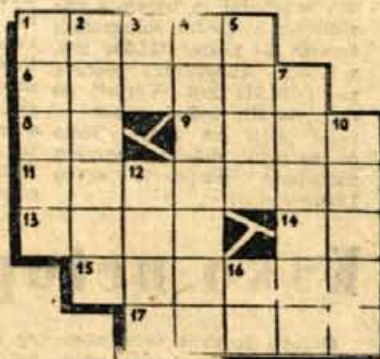
— Dve sto gramov in sedem limon. Dobro! Kaj še?

— No, vprašujemo se, koliko mora Peča za vse to plačati.

— Torej... rubelj in osemdeset kopejk... Dva rublja in petinosemdeset kopejk... M-m-m! Devetnajst, petinosemdeset. M-m-m! Skupaj torej — petintrideset rubljev enaindevetdeset kopejk. Zelite, da vam to takoj pripravim?

— Ni treba, — reče deček. — Bilo mi je samo do tega, da vem koliko. V šoli smo dobili nalogo. Tako je težka...!

Križanka št. 24

Križanka je magična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično:

1. lepota, 7. dohodek iz obresti, 8. srbsko moško ime, 9. osebni zaimek, 10. snov za sveče, 12. tuj dvoglasnik, 13. 11. zgodnji, 14. rdeča barva za kovine, 15. široka velemestna ulica z nasadi.

Rešitev križanke št. 21

Vodoravno: 1. Moskva, 7. odprava, 9. Kra, 10. liž, 11. A(nton) A(škerč), 12. peza, 13. patos, 14. trasa, 16. last, 17. PK, 19. Ada, 20. ali, 21. kašipot, 23. rabota.

Rešitev križanke št. 22

Vodoravno: 1. Oskar, 6. Stenar, 8. K(ardelj) E(dvard), 9. Abel, 11. analiza, 13. rabi, 14. I(van) P(regelj), 15. rezilo, 17. lapor.